

De oorlog
en het gevaar
van het Bolsjewisme

SEPTEMBER
NOVEMBER 1942

VOORAF.

De navolgende uiteenzettingen willen een bijdrage zijn tot een discussie, die in zeer uiteenlopende kringen van personen wordt gevoerd naar aanleiding van de vraag: *wat zal na de oorlog de rol van Rusland en van het communisme zijn?*

Misschien zijn velen geneigd zulke besprekingen of eenzame overdenkingen als buiten de orde te beschouwen. Zij menen, dat voor het ogenblik slechts van belang is het verslaan van nazi-Duitsland in een zo nauw mogelijke samenwerking tussen de Sovjet-Unie en de Westerse democratieën. Sommigen voegen daaraan toe: daarna zullen we wel verder zien. Anderen zijn zodanig onder de indruk van de ongetwijfeld bewonderenswaardige heldenmoed van het Russische volk, dat zij reeds het opwerpen van een vraag als bovenomschreven, beschouwen als een bewijs van een ongeoorloofd wantrouwen in de bedoelingen van een bondgenoot, waaraan de mensheid, krachtens zijn prestaties, grote verplichtingen heeft in haar strijd tegen de nazi-pest.

Wij kunnen deze opvattingen niet delen.

De heldhaftige verdediging door het Russische volk van zijn geboortegrond vervult ons evenzeer met ontzag en bewondering. Dat geeft evenwel, naar onze mening, niemand, die zich mede-verantwoordelijk voelt voor de toekomst der menselijke beschaving, het recht om de grote vraagstukken uit de weg te gaan, of ter zijde te schuiven, die straks met dwingende kracht om een oplossing zullen vragen. Niets is voor het grote opbouwwerk, dat ons wacht, gevaarlijker, dan zich te laten drijven op een op zichzelf verklaarbaar, ja zelfs nobel sentiment, maar dat de loutering van het hogere inzicht in het wezen der gebeurtenissen en in hun historische samenhang heeft moeten ontberen. Politieke wils-

vorming is noodzakelijk om te voorkomen, dat straks de volkeren met hun bloed de oorlog op nazi-Duitsland zullen hebben gewonnen, maar dat een handjevol staatslieden en technische adviseurs buiten hen om de vrede in elkaar timmeren. Politieke wilsvorming is ook nog iets anders dan afwisselende speculaties op de edele aandriften of lagere instincten der massa. Politieke wilsvorming veronderstelt *politiek onderscheidingsvermogen* ten opzichte van de grote staatkundige beginselen, die in onderlinge wedijver er naar streven om tot richtsnoer te kunnen dienen bij de opbouw van staat en maatschappij. Dat onderscheidingsvermogen kan slechts verworven worden door uitwisseling van gedachten. Daarmee kan niet gewacht worden tot de laatste Pruis zijn hielen zal hebben gelicht en onze traditionele Nederlandse vrijheidsrechten weer zullen zijn hersteld, want dan staat de noodzaak tot het nemen van de grote beslissingen reeds al te dwingend en te dreigend voor ons.

Een en ander houdt zeker niet in, dat men bij het onderzoek van moeilijkheden, mogelijkheden en noodzakelijkheden van de naaste toekomst, zijn plicht in het heden verzuimt. Integendeel, hoe beter men zich rekenschap heeft gegeven van de vraag, waarom het in deze worsteling tenslotte in het groot gezien gaat, hoe krachtiger men zich voor de overwinning kan inzetten.

Tenslotte zal uit dit geschrift met afdoende duidelijkheid blijken, dat men in het communistische kamp wel degelijk in alle phasen van de strijd *op aanwijzing en onder leiding van Moskou* telkens een eigen positie en een eigen, daarop vanuit het communistische principe geziene, best passende tactiek heeft gekozen. Dit alleen is voldoende aanleiding om ook van niet-communistische zijde te zeggen, hoe daar de verhoudingen worden beoordeeld. Hierbij is een bijkomstig, maar toch niet onbelangrijk voordeel, dat velen in de ge-

legenheid worden gesteld aan de hand van documenten en uitvoerige citaten met de communistische gedachtegangen kennis te maken, die anders wellicht onder de druk der omstandigheden voor hen verborgen bleven.

De oorlog en het gevaar van het Bolsjewisme.

*Rusland wenste buiten de oorlog
te blijven.*

Na de revolutie van 1917 en de val van het czarisme, was de Westerse wereld zeer verdeeld in haar beoordeling van de Russische gebeurtenissen. Naast felle veroordeling en grote afschuw van het communisme was er toch ook een machtige stroom van sympathie met land en volk van Rusland, dat zich bevrijd had van de barbaarse tyrannie der Romanovs. Ver buiten de grenzen van enig communistisch partijverband leefde er in brede lagen der arbeiders-massa's tot diep in de rijen der intellectuelen het gevoel, dat zich in Rusland de geboorte van een nieuwe en betere tijd aankondigde, waarin op radicale wijze door middel van een groots sociaal experiment met de fouten en gebreken van het verleden werd afgerekend. Deze sympathie werd lange tijd gevoed door de suggestieve kracht, die uitging

van de plan-economie en de resultaten, die men beweerde daarmee in de Sovjet-Unie te hebben bereikt. Zij ebde weg, naarmate de wrede terreur van Stalin de ontaarding van de communistische dictatuur onthulde. Tussen Aug. '39 en Juni 1941 werd een dieptepunt bereikt. Het niet-aanvals- en vriendschapsverdrag tussen Duitsland en Rusland eerst en vervolgens de annexaties van Oost-Polen, Litauen, Letland, Estland en Bessärabie en de oorlog tegen Finland beroofden Sovjet-Rusland van de laatste resten van sympathie bij de grote massa.

Het niet-aanvals- en vriendschapsverdrag tussen Duitsland en Rusland van 23 Augustus 1939 was niet alleen een streep door de rekening van de Engelse diplomatie, het was tevens een vrijbrief voor Hitler. Deze had geen oorlog op twee fronten aangedurfd. Hij zou op onoverkomelijke tegenstand in Duitsland zelf zijn gestoten. Het verdrag vormde het onmisbare sluitstuk van zijn oorlogsvoorbereiding. Dat feit staat vast.

Er zijn voor de houding van Rusland velerlei verklaringen gegeven. Een definitief oordeel zal eerst kunnen worden geveld, wanneer eenmaal de archieven worden geopend en de bewijsstukken op tafel komen.

Sommigen menen, nadat Rusland zelf in de oorlog betrokken werd, in de ontwikkeling der gebeurtenissen een bijzonder geraffineerd en goed geslaagd spel van Rusland en Engeland te moeten zien. Rusland heeft dan, met instemming van Engeland, Duitsland twee jaar aan het lijntje gehouden. Het heeft zich in die tijd geducht kunnen versterken. Het heeft uit de oorlog in het Westen allerlei nuttige lessen kunnen trekken. Het heeft vooral — en dat vormt dan de verdediging van de agressieve politiek van Stalin tegenover zijn westelijke nabuurstaten — door z'n politiek tegenover Hitler een brede strook grond aan z'n westgren-

zen kunnen bezetten, waardoor zijn strategische positie veel gunstiger werd.

Voordat de stukken ons van het bestaan van een dergelijke Engels-Russische afspraak overtuigen, kunnen wij haar niet als verdediging van de Sovjet-politiek aanvaarden.

De politieke krachtsverhouding vóór September 1939 bracht mede, dat Engeland al zijn best deed om door een aaneensluiting van Engeland, Frankrijk en Rusland nog op het allerlaatste ogenblik te pogen, Hitler te beletten de lont in het kruit te steken. Het verdrag tusschen Duitsland en Rusland was een diplomatieke nederlaag voor Engeland van de eerste orde. Hoe groot, bewees de ineenstorting van de Belgische, Franse en Engelse legers aan de Kanaalkust in Juni '40. Engeland zweefde aan de rand van de afgrond. Zo Rusland met Engeland in het geheim één lijn trok, had het toen moeten ingrijpen. Het bleef evenwel buiten de oorlog, tot het in Juni 1941, een jaar later, werd aangevallen en er door Duitsland in werd gesleept.

Er is voorshands geen ander standpunt mogelijk, dan dat Rusland buiten de oorlog wenschte te blijven, ongeacht, of deze zich ontwikkelde ten gunste van Duitsland of ten gunste van Engeland en zijn bondgenooten.

Rusland had alle reden om de militaire kracht van Duitsland te vrezen. Het wist door jarenlange nauwe relaties met de Duitse weermacht misschien beter dan welke andere mogendheid ook, hoe sterk Hitler-Duitsland was, hoe zwak, hoe weinig voorbereid en bereid tot vechten de Westerse democratiën waren, de grote mogendheden: Engeland, Frankrijk en Amerika niet uitgezonderd.

Een politiek van welwillende neutraliteit tegenover Duitsland kon Rusland misschien de beproevingen van een oorlog besparen en foch, zoals aanvankelijk gebleken is, belangrijke voordelen in de vorm van gebiedsuitbreidingen brengen.

Mocht de houding van Rusland een overwinning van Duitsland ten gevolge hebben, dan zou dat voor Stalin de overwinning zijn van een systeem, even hard en wreed en autoritair als zijn eigen systeem. Stalin had nooit zijn bewondering ervoor onder stoelen of banken gestoken. Hij had vele jaren tevergeefs geprobeerd tot een accoord ermee te komen. Zo'n overwinning zou de nederlaag zijn van wat hij het meest van alles verachtte: de burgerlijke democratie met haar christelijk-humanistische ideologie en haar geestelijke vrijheid.

Ongetwijfeld hebben overwegingen van binnenlandse politiek eveneens een rol gespeeld bij het nemen van de beslissing om te trachten buiten het conflict te blijven, al is het vrijwel onmogelijk, hieromtrent een juist beeld van de feiten en verhoudingen te verkrijgen.

Tenslotte zal de houding van de Sovjet-Unie niet in de laatste plaats ingegeven zijn door de wetenschap, dat een oorlog in Midden- en West-Europa, waar zijzelve niet in zou worden betrokken, hoe deze ook zou eindigen, moest betekenen een verzwakking, zo niet een vernietiging van Frankrijk en Engeland en een zware belasting, materieel en geestelijk, zelfs van een overwinnend Duitsland, te zwijgen over een verslagen Duitsland. Daaruit kon voor de Sovjet-Unie niet anders dan een versterking van haar positie als grote mogendheid en . . . als ideologisch en agitatorisch centrum van het communisme voortkomen. In een door de oorlog ondergraven Midden- en West-Europa zou het communisme onder leiding van een onverzwakte Sovjet-Unie kansen krijgen als nooit te voren.

Stalin hield rekening met de waarschijnlijkheid van een nieuwe wereldoorlog en bereidde zich reeds vele jaren op elke mogelijkheid voor. Hij gaf daarmee van meer werkelijkheidszin blijk dan de regeringen van vòr 1939 in heel West-Europa, Frankrijk en Engeland vooraan. Stalin twijfelde er niet aan

of een zegevierend Duitsland zou vroeg of laat trachten verder naar het Oosten en Zuid-Oosten en langs de kusten van de Oostzee op te dringen. Hitlers buitenlandse politiek is immers in „Mein Kampf” reeds geheel ingesteld op gebiedsuitbreiding naar het Oosten. Bovendien zou een door de blokkade en een onverwacht lange duur van de oorlog in het nauw gedreven Duitsland zich genoodzaakt kunnen zien tot Rusland het voedsel en de grondstoffen te halen, die het handelsverdrag met datzelfde Rusland slechts in onvoldoende hoeveelheden verschaftte.

Tot de voorbereidingen tegen een eventuele aanval van Duitsland behoorde de politiek van agressie van Rusland tegen zijn westelijke buurstaten. Rusland had met Polen nog een oude rekening te vereffenen. Het had bovendien sinds de revolutie zijn wens ten opzichte van de Baltische staten, Finland en Besarabië. Het Russische imperialisme is met de dood van het czaristische Rusland geenszins gestorven en de begeerte de verloren gegane gebieden weer te bezitten, is steeds levend gebleven.

Hi strekt Engeland niet tot oneer, dat in de zomer van '39 het begeerde verdrag met Rusland niet tot stand kon komen, o.a., omdat Engeland weigerde Rusland de vrije hand te len in de Baltische landen en in Finland. Engeland hield teregt vast aan zijn standpunt, dat de oorlog kon worden afgeend, ook zonder zijn toevlucht te nemen tot onrechtmatige daden tegenover zwakke naties.

He niet-aanvals- en vriendschapsverdrag van Hitler en Stalin.

Russen bracht de ondertekening van het Duits-Russische verdrag heel wat verwarring, zowel in het communistische als het nationaal-socialistische kamp.

Het was niet eenvoudig deze gebeurtenis in overeenstemming te brengen met de communistische fanfares over de collectieve veiligheid, het anti-fascistische eenheidsfront en dergelijke meer. Hoe moest het verdrag tussen Hitler en Stalin, dat voor Duitschland de weg opende naar Polen, in overeenstemming worden gebracht met de woorden, nog in Maart 1939 door Stalin gesproken op het congres der Russische communistische partij:

„Wij zijn voor de ondersteuning der volken, die offer der aanvallers zijn geworden en voor de onafhankelijkheid strijden”.

Voor de nazi's was het al evenmin gemakkelijk te diepe zin te begrijpen van een verdrag, gesloten met de Russische machthebbers, die in „Mein Kampf” genoemd worden de „met bloed bevleete, gemene misdadigers”.

Als staaltje van journalistieke koorddanserij is het niet onaardig, vooral ook in verband met de latere ontwikkeling, b.v. te herinneren aan hetgeen de *Frankfurter Zeitung* van 29 Augustus 1939 schreef:

„De toenadering tussen Duitsland en de Sovjet-Unie is tot stand gekomen na een ontwikkeling, die maanden geduurd heeft. Aan de Russische kant hebben zich laatste jaren persoonsveranderingen en wijzigingen in de structuur voltrokken van essentieel belang en die men ongewijfeld kan beschouwen als onontbeerlijke voorwaarden voor deze historische gebeurtenis. Het verwijderen uit het openbare leven van de leidende laag, dat over een brede basis is geschied onder de leuze van het anti-Trotskisme, heeft onder enige twijfel een belangrijk element gevormd om erop bij te dragen, de Sovjet-Unie verzoenend te maken . . .

De inktkoelies van Goebbels noemden het verdrag een herstel van de traditionele Duits-Russische betrekkingen.”

De Communistische publicisten zaten met het geven-

eens lelijk verlegen. Het communistische „*Volksdagblad*” van 18 September 1939 schreef in onnozele onwetendheid van het feit, dat de Russen reeds op 17 September Polen waren binnengekomen, naar aanleiding van de mededeling, dat Rusland en Duitsland het over de verdeling van Polen eens waren geworden:

„Het spreekt vanzelf, dat dit bericht uit de duim gezogen is van degenen, die de Chamberlain-politiek om de Sovjet-Unie in oorlog te brengen met Duitsland door dik en dun verdedigd hebben. De Sovjet-Unie heeft geen afspraken en zal nooit afspraken maken met nazi-Duitsland omtrent de gewelddadige vernietiging van een ander land De Sovjet-Unie erkent het zelfbeschikkingsrecht van Polen”.

Velen uit beide kampen wreven zich de ogen uit, toen ze lazen, dat *Stalin* op 25 December 1939 in antwoord op de hartelijke gelukwensen, ontvangen ter gelegenheid van zijn 60ste verjaardag, aan *Von Ribbentrop* telegrafeerde: „De vriendschap der volken van Duitsland en de Sovjet-Unie door bloed bezegeld, heeft alle redenen om duurzaam en sterk te zijn”.

Met bloed bezegeld. Inderdaad. Met het bloed der Polen, die toen zij terugtrokken voor de overmacht van de Duitse tanks, in de rug werden gevallen door de Russen.

Op 29 November 1939, drie maanden na de opening der vijandelijkheden had Stalin voor het eerst iets tot de wereld en tot zijn volgelingen te zeggen. Het was een pleidooi voor de rooftocht van Hitler:

„Het is Duitsland niet, dat Frankrijk en Engeland heeft aangevallen, maar Frankrijk en Engeland hebben Duitsland aangevallen . . . Na de opening der vijandelijkheden heeft Duitsland aan Frankrijk en Engeland vredesvoorstellen gedaan en de Sovjet-Unie heeft openlijk Duitslands vredesvoorstellen onder-

steund. De leidende kringen in Frankrijk en Engeland hebben zowel Duitschlands vredesvoorstellen als de pogingen van de Sovjet-Unie om de oorlog tot een snel einde te brengen ruw van de hand gewezen".

Het was aan de vooravond van de overval van Rusland op Finland. Rusland had zijn buit in Polen reeds binnen en stond op het punt op nieuwe roof uit te gaan. Polen was verdeeld en van de kaart geveegd. Het was een duidelijke teleurstelling voor Stalin, dat Engeland en Frankrijk zijn pogingen om de oorlog tot een snel einde te brengen zo „ruw“ van de hand hadden gewezen!

Toen de schending door de Sovjet-Unie van het Pools-Russische en van het Fins-Russische niet-aanvalsverdrag een onloochenbaar feit was geworden, toen declameerde de communist Wijnkoop in de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 12 December 1939:

„Wat is in Tsjecho-Slowakije, Polen en Finland gebeurd? Dit, dat de bourgeoisie de onafhankelijkheid van het land heeft verraden aan de Engelse imperialistische heerschappij“.

Zo heer, zo knecht. Wat was Wijnkoop anders dan de hulpeloze echo van Stalin?

De Nederlandse capitulatie en het parool der communisten.

Een afzonderlijk hoofdstuk in de communistische voorlichting in Nederland omtrent „de ware aard der gebeurtenissen“ vormt de periode direct na de capitulatie van het Nederlandsche leger.

Het Communistische maandblad „Politiek en Cultuur“ zag kans in Juni 1940 nog met een nummer uit te komen. Het was een walgelijke poging om onder de Duitse bezetting te

blijven verschijnen. Een poging, die natuurlijk *niet* geslaagd is, ondanks de enge relaties, die in die voor ons land zo vreselijke dagen tussen Hitler en Stalin nog bestonden.

Geen onvriendelijk woord aan het adres van Duitsland. Geen spoor van anti-fascistische strijdfanfares. Zelfs geen enkele zinspeling op het *tweezijdig* imperialistisch karakter van de oorlog. Niet de zwakste herinnering aan de voorheen met zoveel nadruk gepropageerde politiek der collectieve veiligheid. Er is slechts één boosdoener: Engeland. En die zich in de gemeenschappelijke nood aan zijn zijde schaarden, waren niet anders dan zijn ellendige lakeien.

Het artikel, getiteld: „*Vijf historische dagen*“ had met een enkele niets ter zake doende wijziging zonder meer in „Volk en Vaderland“ kunnen worden opgenomen. Het is grof en smerig landverraad. Teneinde het aan de vergetelheid te ontrukken, wordt het als Bijlage I in deze publicatie in extenso opgenomen. In het verband van ons betoog volstaan wij met een enkele aanhaling.

De verachtelijke leugen van Hitler, dat ons land niet neutraal was en die hem tot voorwendsel moest dienen om Nederland zonder oorlogsverklaring of zonder ultimatum als een rover te overvallen, maken de communisten tot uitgangspunt van hun betoog. Zij spreken van de oorlogspolitiek der Geallieerden, die alle kleine volken het recht tot neutraliteit ontzegd en verklaren dan brutaalweg: „Het feit, dat de Duitse troepen het eerst onze grenzen overschreden hebben, doet daar niets aan af.“

Onfeilbaar en tegelijk door de edelste motieven gedreven, is slechts de politiek van de Sovjet-Unie. Vandaar de volgende tirades:

„Deze (Nederlandse) regering was niet neutraal en kon niet neutraal zijn. Waarlijk neutraal in deze oorlog kan slechts een land zijn, zoals de Sovjet-Unie“.

„Het niet-aanvals- en vriendschapsverdrag tussen Duitsland en de Sovjet-Unie berust op zulk een werkelijke neutraliteit”.

„De Sovjet-Unie zag terecht in het Brits-Franse imperialisme de machtigste vijand van het mensdom. Daarom sloot zij dit verdrag met Duitsland, gegrondvest op vreedzame en vriendschappelijke betrekkingen tussen het Duitse en het Sovjet-volk”.

Volgens het artikel in „Politiek en Cultuur” had het feit, dat wij in de oorlog werden betrokken, niets te maken met de overval van Hitler op ons land. De communisten weten het (altijd) beter. Luister slechts:

„Dit was mogelijk, doordat de doorslaggevende klikken der olie-kapitalisten, der rubber-aandeelhouders, de grote koloniale en wereldfinanciers van Nederland door hun winstbelang met Groot-Brittannië verbonden waren. Dit was mogelijk, doordat de thans gevluchte regering De Geer-Albarda in dienst van deze groot-kapitalisten en van hun Engelse chefs staat”.

Na een flinke scheldpartij aan het adres van de leiders van de S.D.A.P. en het N.V.V., komt de landsverraderlijke aap uit de communistische mouw: een pleidooi voor verloochening van de wettige regering en voor samenwerking met den bezetter.

Het artikel verklaart:

„Want de tijd staat niet stil. Er moet gewerkt en opgebouwd worden, niet het minst op het gebied van het volksleven.”

„Het belangrijkste, wat hersteld worden moet, is de vrede en de neutraliteit van Nederland”.

„De voortvluchtige regering heeft achter de rug van het volk ons land aan de zijde der Geallieerden in oorlog gebracht. Het belang der olie-kapitalisten

schreef dit voor. Het belang van het Nederlandse volk schrijft echter dringend voor, dit oorlogsbondgenootschap met de Geallieerden niet te erkennen en mede te werken aan een zo spoedig mogelijk herstel van de vrede in het algemeen en van de vrede tussen het Duitse en het Nederlandse volk in het bijzonder”.

„Het hoogste belang van de Nederlandse bevolking vordert, dat zij, noch direct, noch indirect, steun verleent aan de oorlogvoering der Geallieerden, doch dat zij tegenover Duitsland een waarlijke neutraliteit in acht neemt. Herstel van de vrede en de vriendschap met het Duitse volk is de eerste stap, die het Nederlandse volk kan en moet doen, in het belang van herstel van de algemene vrede. Dit betekent ook, dat het Nederlandse werkende volk tegenover de Duitse bezetting van ons land een correcte houding moet aannemen”.

Een correcte houding tegenover de Duitse bezetting ziet daar het politieke advies van de communisten na de capitulatie van ons leger. Houzee, kameraad!

„Het Volkdagblad” van 6 Juni maakte zich gereed om hetzelfde betoog nog eens in wat eenvoudiger vorm aan den man te brengen. Het blad schreef:

Men mag zich (daarbij) niet door gevoelsoverwegingen laten leiden, noch door vijandschap tegenover een ander volk. Het Nederlandse volk heeft nooit vijandschap tegenover het Duitse volk gekoesterd en ook thans kan zulks slechts den blik verduisteren, die op het opsporen van de schuldigen in eigen land gericht moet zijn”.

Een oproep tot burgertwist, terwijl de vijand in het land stond. En dat op een ogenblik, dat het Nederlandse volk

kookte van woede en haat over het smerige landverraad van de N.S.B.!

Het is genoeg zo. De vlieger ging niet op. De Duits-Russische vriendschap beschermde de Nederlandse Moskou-lakeien niet tegen het verbod der „marxistische“ partijen en hun organen en instellingen.

„De imperialistische oorlog“

In de illegaliteit gedrongen, viel men weer terug op de oude lijn van de imperialistische oorlog tussen de groot-machten, waarmee de arbeiders niet van doen hadden, dan af te wachten, tot de revolutionaire situatie rijp zou zijn om, onder leiding van Sovjet-Rusland, de wereld-revolutie uit te roepen tegen het imperialisme, tegen de bourgeoisie, enz.

Langs deze lijn heeft zich dan verder de communistische agitatie tot Juni 1941 bewogen. Het ideologisch karakter van deze oorlog, de strijd tussen fascisme en democratie, tussen tyrannie en vrijheid werd geheel geloofchend, belachelijk en verdacht gemaakt. Hij moest uitsluitend worden gezien als een botsing tussen imperialistische machten, verzadigde en hongerige imperialistische machten. De belangen der brede massa, vooral van de arbeiders, vereisten uitsluitend om deze voorstelling te gebruiken als springplank voor het ontketenen van de heet-begeerde wereldrevolutie onder leiding van de Sovjet-Unie.

Tussen Juni 1940 en Juni 1941 verscheen in Nederland van de zijde van de Communistische Partij een soort Memorandum, dat blijkens zijn titel de binnenlandse politieke toestand in Nederland en de ontwikkeling naar de imperialistische wereldoorlog schetste. Het moest klaarblijkelijk dienen om de politieke koers aan te geven van de communistische

illegale actie vóór Juni 1941. Het is als bijlage II in dit geschrift opgenomen.

Onderstaande citaten geven duidelijk de communistische opvattingen in die periode weer.

„De ontwikkeling van de huidige oorlog gaat met snelle schreden naar zijn uitbreiding tot een tweede imperialistische wereldoorlog“.

„Tegenover de wanhopige strijd der imperialistische machten, waarin zij hun krachten onderling verteren, staat de gestadige versterking van de Socialistische Sovjet-Unie en de snelle vermeerdering van haar gewicht in het wereldgebeuren, waarbij zij voortgaat de tot hun uiterste spits opgevoerde tegenstelling der imperialisten voor de versterking van de posities van het wereldproletariaat en de onderdrukte volkeren in de Koloniën te benutten“.

Sprekend over de neutraliteit van de Sovjet-Unie verklaart het stuk:

„Dit stemt overeen met de taak, die de Sovjet-Unie te vervullen heeft en die niet bestaat in het deelnemen aan de imperialistische oorlog, doch in het voeren van de strijd van de arbeidersklasse en de volkeren tegen het imperialistische bloedbad, vóór de vrede en hun bevrijding van het imperialistische juk“.

Omtrent de taak der arbeidersklasse heet het:

„De arbeidersklasse moet in de huidige omstandigheden meer dan ooit een zelfstandige proletarische en revolutionaire politiek voeren om, naar het voorbeeld van de Bolsjewiki in 1917, eens en voor altijd een einde te maken aan de imperialistische volkerenslachten“.

Al is de logica in deze redenering min of meer zoek,

de bedoeling is duidelijk. Nog duidelijker is het volgende citaat:

„Op moedige en voorzichtige wijze moet de aanvankelijke passiviteit, door de bezetting veroorzaakt, overwonnen worden, in rotsvast vertrouwen op de komende revolutionaire ontwikkeling van de massa in alle oorlogvoerende landen, die in de S.U. haar steeds machtiger wordend, internationaal bolwerk bezit”.

Voor wat ons eigen land betreft, luidde de opdracht:

„Natuurlijk moeten de proletarische krachten van Nederland bij elkaar blijven en zich nog vaster aaneensluiten, doch volkomen onafhankelijk van elke imperialistische heersersgroep. De sociale en nationale bevrijdingsstrijd, waarin de arbeidersklasse het gehele volk vooraan gaat en leiden moet, gaat om de volledige politieke zelfstandigheid van Nederland en het breken van het eigen, zowel als het vreemde imperialistische juk. Het gaat om de verovering van de meest uitgebreide democratische rechten voor het werkende volk, om het vernietigen van het kapitalistische stelsel en het scheppen van een socialistisch Nederland. De weg daartoe leidt over de gemeenschappelijke strijd van de Nederlandse arbeiders en arme boeren met het internationale proletariaat, samen met de Sovjet-Unie, tegen de imperialistische oorlog, voor vrede zonder annexatie, voor de proletarische macht”.

Voor wie het nog niet wisten, blijkt uit dit laatste citaat nog eens opnieuw, hoe de communisten „de volledige politieke zelfstandigheid van Nederland” zeer wel vereenigbaar achten met een gelijkstelling van de belangen van Nederland en die van de Sovjet-Unie. In wezen dezelfde opvatting als

de Nederlandse nationaal-socialisten aan den man proberen te brengen ten opzichte van nazi-Duitsland.

In een illegaal communistisch blad „De Tribune” no. 3 vonden wij dan ook een verdediging van het handelsverdrag van Duitsland en Rusland, die geheel op bovenstaande opvatting is afgestemd. Het heet daar:

„De Sovjet-Unie koopt van Duitsland de moderne machines in grote hoeveelheden, die Duitsland, arm aan grondstoffen en voedsel moet afstaan in ruil voor de overschotten aan hout, graan en olie van de Sovjet-Unie. Door deze machine spaart de Sovjet-Unie arbeidskrachten en kunnen de arbeiders en boeren zich beter voorbereiden op hun historische rol in de revolutionaire periode, die komen gaat. De Sovjet-Unie versterkt door deze handel haar positie en dient daarmee de zaak van de vrede en het socialisme.”

Uit deze redenering is geen andere conclusie mogelijk, dan dat Rusland trachtte buiten de oorlog te blijven en zich er op voorbereidde om na afloop daarvan de (revolutionaire) lachende derde te zijn, zodra de strijdenden uitgeput ter aarde lagen.

Rusland door Hitler in de oorlog gesleept.

Wat heeft Hitler bewogen, zich in het grote Russische avontuur te storten, dat naar alle menselijke berekening noodlottig voor Duitsland moet worden?

Hitler zelf verklaarde, tot zijn optreden gedwongen te zijn, doordat de gemobiliseerde Russische legers een steeds dreigende gevaar werden aan de Duitse Oostgrens en Duitsland dus verplicht was, daarmee eerst af te rekenen, alvorens zich met alle kracht op den hoofdvijand, Engeland, te werpen. Hij heeft verklaard een aantal verstrekkende Russische eisen te hebben afgewezen, waaruit de ware bedoelingen van Stalin zouden zijn gebleken. Eisen, die Stalin wellicht met wapengeweld zou hebben verwezenlijkt, zodra

Hitler in het Westen werd vastgehouden, nu hij ze door het beproefde middel van de afpersing niet doorgevoerd kon krijgen.

Volgens Hitler betroffen deze eisen de toestemming van Duitsland in de Russische verlangens ten opzichte van Finland, Roemenië, Bulgarije en de Dardanellen.

Dat Stalin bereid was te eniger tijd, zodra de omstandigheden daartoe gunstig zouden zijn, zijn afwachende houding te laten varen en tot een agressief optreden over te gaan, was reeds in de Poolse tragedie gebleken en is nauwelijks aan twijfel onderhevig.

Vast staat, dat tot de aanval op Rusland werd overgegaan, toen de „Blitzkrieg“ tegen Engeland als volkomen mislukt moest worden beschouwd en met een langdurige oorlog moest worden gerekend. Het voedsel- en grondstofenvraagstuk werd daardoor voor Duitsland van een veel ingrijpender betekenis. Hitler stond dus wellicht voor de noodzaak, dit vraagstuk door de verovering van nieuwe gebieden op te lossen. Dan zou dus de aanleiding tot de aanval op Rusland mede gelegen zijn in de noodzaak om zich toegang te verschaffen tot het graan van de Oekraïne en de olie van de Kaukasus. Maar het besluit werd evenzeer beïnvloed door de overweging, dat het voor Duitsland een al te gevaarlijk risico zou zijn bij de beslissende strijd in het Westen te moeten rekenen met een ongeschokte militaire macht in de rug, van de omvang en de sterkte van het Rode Leger.

De „imperialistische“ oorlog wordt „vrijheids“ oorlog

Hoe dit alles ook zij, de aanval van Duitsland op de Sovjet-Unie op 22 Juni 1941 heeft de grote ommezwaai in de communistische tactiek noodzakelijk gemaakt.

In een artikel in het communistische illegale blad „De Waarheid“ van Augustus 1941, getiteld „De wereld tegen Hitler“ wordt, met de zelfverzekerdheid, den communisten eigen, verklaard:

„Tot 22 Juni was de oorlog een imperialistische oorlog tussen Duitsland en Engeland. Doch op 22 Juni is dit met één slag veranderd. De aanval van nazi-Duitsland op de Sovjet-Unie opende de strijd op leven en dood voor de verplettering van het Duitse fascisme, overal waar het zich heeft genesteld. Deze oorlog is een vrijheidsoorlog - - -“

Men neme er goede nota van. De aanval van nazi-Duitsland op de onafhankelijkheid en het zelfbeschikkingsrecht, op de vrije instellingen, de rechten en grondwettige vrijheden van de Westerse democratieën vermochten deze oorlog niet tot een vrijheidsoorlog te stempelen. Dat geschiedde eerst, toen de Sovjet-Unie, zoals bekend „het vaderland aller arbeiders“, werd aangevallen.

Dat eenmaal gebeurd zijnde, ontdekten de communisten hun oude liefde voor het „eenheidsfront“.

Nog in het voorjaar van 1941 schreven de communisten in een hunner manifesten:

„Strijdt echter niet deze strijd aan de zijde van het Engelse imperialisme en de eigen, in de oorlog geslagen bourgeoisie! Hun oorlogsoverwinning zou voor U alleen nieuwe politieke knechting en onderdrukking brengen!“

„Maakt U los van Uw Engels gezinde Oranje-leiders. Het groot-kapitaal en Oranje vormen de natie niet. Zij zijn Uw vijanden!“

In het bovengenoemde artikel van Augustus 1941, daar worden andere fanfares geblazen. Daar lezen we:

„Voor ons Nederlanders is het Brits-Sovjet Russische verdrag het begin van de Victorie. Het dient immers nergens toe, om de ogen te sluiten voor het feit, dat in ons bezette land slechts twee actieve krachten te voorschijn zijn gekomen: de arbeiders, die met de Sovjet-Unie sympathiseren en de meerderheid van de burgerij, die met Oranje en Engeland sympathiseert. Deze beide kunnen thans hun strijd tot één onweerstaanbare kracht verenigen en zij moeten hem verenigen, terwille van Nederland!“

Het dient immers nergens toe - - - Het kan verkeren, zei Breëro.

Zelfs zien de communisten, in hun uitbundige vreugde over het tot stand komen van het Engels-Russische bondgenootschap kans, Hitler hun eigen vroegere beschuldigingen aan het adres van Engeland in de schoenen te schuiven. Engeland, zo heette het vroeger, zou graag met Hitler tot overeenstemming komen, zodra deze de Sovjet-Unie als draagster van de proletarische revolutie zou hebben vernietigd. Het is deze beschuldiging, die de communisten nu als lelijke misrekening van - - - Hitler aan de kaak stellen.

In „De Waarheid” van *April 1941* werden de Engelse bedoelingen nog als volgt afgeschilderd:

„De Engelse imperialisten zijn zeer behulpzaam om de „rijpende revolutionaire situatie, aangewakkerd door de honderd- en onderdrukkingspolitiek van het fascisme, neer te slaan, omdat zij niets zozeer vrezen als de zelfstandige „strijd der arbeidersklasse. Hier laat het Engelsche imperium, „dat het fascisme in West-Europa wenst te *behouden* als „waakhond tegen het oprukkende proletariaat, zijn ware gedaante zien. Gij arbeiders en middenstanders, die nog „steeds de bevrijding van Engeland verwachten, ziet wat haar „werkelijke bedoelingen zijn”.

In *Augustus* schrijft hetzelfde illegale blad:

„Dit bloed (n.l. dat vergoten zou worden in een bloedige, „reusachtige veldtocht tegen het bolsjewisme) zou al zijn „(Hitlers) zonden in de ogen der Engelse en Amerikaanse „staatslieden afwassen. Zij zouden hem dankbaar zijn voor „zijn moordaanslag op het bolsjewisme en op kosten van de „Russische arbeiders en boeren vrede met hem sluiten, „Reeds op 22 Juni, de eerste dag van het grote avontuur „stortte het in elkaar. Churchill vertolkte de eensgezinde wil „van Engeland en Amerika om de oorlog tegen Hitler voort „te zetten en te verscherpen. Dit voornemen leidde logisch „tot het huidige verdrag „in zake gemeenschappelijk optreden in de oorlog tegen Duitsland”.

En hiermede werden alle vóór 22 Juni zo pijnlijk in acht genomen onderscheidingen tussen de vlekkeloze, onbaatzuchtige, slechts op het heil der proletarische massa's bedachte Sovjet-Unie en het boosaardige imperialistische en kapitalistische Engeland en Amerika uitgewist. Het artikel verklaart:

„Een eenheidsfront der volkeren van Europa en Amerika „komt tot stand, steunende op het militaire blok van het „onoverwinnelijke Rode leger en de Britse vloot- en luchtmacht, die Hitler zelfs toen zij alleen stonden, nooit heeft „kunnen verslaan.”

„Met laaiend enthousiasme”, zo vangt het stuk aan, „hebben de volkeren in alle door het fascisme onderdrukte „of bedreigde landen het grote nieuws op 12 Juli begroet: „Engeland en de Sovjet-Unie hebben zich verbonden in de „strijd tot de definitieve vernietiging van de Hitlerpest! „Eindelijk is tot stand gekomen, wat, helaas, in de tragische „dagen van September 1939 mislukt was. Eindelijk zijn alle „hindernissen overwonnen en is de hoeksteen gelegd voor „een wereldverbond van alle vrijheidslievende volkeren tegen „de nazi-barbarij.”

In een Nieuwjaarsmanifest onder de titel: „Nationale eenheid voor de nationale bevrijding”, begin 1942 uitgegeven, wordt het alles nog eens dunnetjes overgedaan. Wij zullen het stuk niet nader ontleden. Het is in zijn geheel als Bijlage III aan deze publicatie toegevoegd en spreekt verder voor zichzelf. Wij menen hiermede voldoende vergelijkingsmateriaal voor het beoordelen van de geestelijke elasticiteit der communisten te hebben aangedragen. Waaraan wij vasthouden is, dat voor de communisten het Nederlandse belang en de toekomst van Nederland volkomen identiek zijn met het belang en het lot der Sovjet-Unie. Meer dan dat. Alleen de bedreiging van de Sovjet-Unie kan de communisten in actie brengen en partij doen kiezen in deze oorlog. Daarmede werd bewezen, alle quasi vaderlandslievende frases

ten spijt, dat alleen de lotgevallen en de positie van de Sovjet-Unie het standpunt van de communisten bepalen. Dat is ook in de periode, dat de Sovjet-Unie in oorlog is met Duitsland, telkens weer gebleken.

Wat wij niet mogen vergeten.

Op 22 Juni 1941 werd Rusland, nadat pogingen van Engeland om tot een gezamenlijk optreden te komen in de zomer van 1939 waren mislukt, als gevolg van de Duitse-Russische toenadering, automatisch de bondgenoot van Engeland. Het is goed, de feiten niet uit het oog te verliezen.

Deze „ironie van de geschiedenis”, die het land van de proletarische dictatuur tot bondgenoot maakte van het „imperialistische Engeland” en zijn medestanders in hun strijd voor de geestelijke vrijheid en tegen de fascistische dictatuur, moest als *feit* in het belang van de aangeboden strijd worden aanvaard.

Geen verantwoordelijk staatsman heeft het recht mogelijkheden te verwaarlozen, die zonder zijn eigen doeleinden te schaden, de verschrikkingen van de oorlog kunnen verminderen. Het feit: dat Rusland automatisch de bondgenoot werd van Engeland en zijn medestanders werd aanvaard. Evenwel niet zonder dat Churchill in de rede, waarin hij Rusland als zodanig verwelkomde, klaar en duidelijk uitsprak, dat hij tegenstander was en bleef van het communisme. Hierbij sloot Koningin Wilhelmina zich aan in haar radiorede van 24 Juni 1941 toen zij zeide:

„Heden is het Rusland, maar wij weten, dat het morgen „of overmorgen de bolwerken van onze beschaving en van „de beginselen, die ons heilig zijn, het Britsche Rijk en de „Vereenigde Staten kunnen zijn, die de krachtproef van Hitlers oorlogsmachine moeten doorstaan.

„Het is daarom, dat wij ons zullen scharen naast *het „volk van Rusland*. Wij zullen dat doen, trouw blijven aan „onze beginselen ten opzichte van het bolsjewisme, want

„wij mogen niet vergeten, *aal wij de beginselen en de practijken van het bolsjewisme afwijzen.*”

Met deze eenvoudige woorden is de positie volkomen klaar en duidelijk gesteld.

„Wij mogen niet vergeten, dat wij de beginselen en de „practijken van het bolsjewisme afwijzen”.

Een bondgenootschap tusschen de Westerse democrateën en het Russische communisme, hoe begerenswaardig ook om redenen van opportuniteit, bevat een onwaarsachtig element, dat men niet zonder groot gevaar voor de eigen doelstellingen van hogere orde over het hoofd kan zien.

Natuurlijk, indien deze oorlog, gelijk de communisten in de twee eerste oorlogsjaren beweerden, niets anders is, dan een krachtproef tussen reeds wankelende imperialistische machten, waarin dus uitsluitend het grootste kapitalistische eigenbelang de wezenlyk drijvende kracht is, dan is er geen gevaar voor doelstellingen van hogere orde, om de eenvoudige reden, dat die dan slechts zouden bestaan in het benevelde brein van wereldvreemde idealisten.

Maar voor miljoenen mensen, die zich nu eenmaal niet op bevel van de communisten of andere zogenaamde marxistische socialisten willen laten indelen bij de ezels- en de schaapskoppen, is deze oorlog meer dan een strijd om de wereldheerschappij, om koloniën, grondstoffen en afzetmachten, om de veiligstelling van de winsten der monopolistische trusts en kartels. Zij ontkennen niet, dat zulke motieven hun eigen rol spelen in het grote conflict, maar voor deze miljoenen is deze oorlog vóór alles een strijd om behoud en voortbestaan der beschaving zelve, om de vrijheid van de menselijke persoonlijkheid, haar vrije ontplooiing, haar onaantastbare verantwoordelijkheid, om de geestelijke vrijheid en om de vrijheidsrechten en de daarin wortelende instellingen, die uit dat alles met dwingende kracht voortvloeien.

De Rusland-cultus.

Het is een feit, dat op het ogenblik bij zeer velen, die

allerminst geneigd zijn, zich communisten te noemen, elke critische beschouwing over de Sovjet-Unie, haar regerings-systeem en haar politiek beleid, een nauwelijks onderdrukt gevoel van wrevel opwekt.

De oorzaak daarvan is gelegen in de grote sympathie, die, terecht de heldhaftige strijd van Rusland, van het Rode Leger, van zijn burgers in de hele niet-fascistische wereld heeft gewekt.

Voor zeer velen was de weerstand van de Sovjet-Unie tegen de stormloop van de Duitse heerscharen een verrassing. Voor verreweg de meesten een aangename verrassing, zij het voor hen, die zich de onverantwoordelijke politiek van de Westerse staten tegenover het aanzwellende fascisme bewust waren, tevens een beschamende verrassing. Het is gebleken, dat de kracht van het Rode Leger en niet minder de vaderlandsliefde en de offervaardigheid van den Russischen mens, zowel door de democratische staten als waarschijnlijk ook door de Asmogendheden schromelijk zijn onderschat. De ervaringen in de Fins-Russische oorlog hebben daar zeker het hunne toe bijgedragen. Bovendien moet toegegeven worden, dat het er althans de schijn van heeft, dat een directe ongunstige uitwerking op de strijdbaarheid van het Rode Leger van de Stalinistische terreur en de vlak vóór het uitbreken van de oorlog gevoerde massaprocessen met de daaraan verbonden massa-executies ook van sub-alterne en hogere officieren, niet zonder meer kan worden aangetoond. Toch is dit reeds een belangwekkend punt. Het is de mening van sommige deskundigen, dat Stalin van de hopeloze positie van Hitler in de winter 1941-'42 geen voldoende gebruik heeft kunnen maken door een tekort aan geschoolde militaire bevelhebbers. Verworpen moet worden de voorstelling, die nota-bene zelfs door de Londense radio werd weergegeven, als zouden die massale executies van de Stalinistische terreur achteraf beschouwd moet worden als een van wijs beleid en doortastendheid getuigende afreke-

ning met Ruslands vijfde colonne! Dat kan alleen beweren, wie van de geschiedenissen van deze processen volslagen onkundig is, of wie meent, dat een bondgenootschap met zich meebrengt het verdraaien van de eenvoudigste historische waarheden, terwille van de propaganda.

De neiging om zich wrevelig te tonen tegenover elke critische beschouwing over de Sovjet-Unie en haar politiek komt mede voort uit het juiste besef, dat het ons aller plicht is, de oorlog tegen nazi-Duitschland te winnen en dat dus zoveel mogelijk vermeden moet worden, wat de goede samenwerking en het vertrouwen tussen de bondgenoten in gevaar kan brengen. Zij wordt versterkt door het besef, dat ook de Westerse wereld genoeg mislagen, ja misdaden op haar rekening heeft om enige bescheidenheid te tonen in het vervullen van de rol van zede-meester tegenover anderen.

Velen hebben het gevoel, dat de offers voor wat men voelt als de gemeenschappelijke zaak, gebracht door Engeland en zijn bondgenooten, in geen verhouding staan tot de offers, die Rusland en het Russische volk reeds hebben gebracht, ja men meent veelvuldig, dat Engeland en Amerika in het verlenen van hulp aan de zwaar bedreigde Sovjet-Unie te kortschieten. Het ontbreekt daarbij zelfs niet aan lieden, die de voorstelling pogen te wekken, dat hier een sluwe opzet achter steekt en dat men in Londen en Washington niets liever zou zien, dan dat Duitsland en Rusland elkaar tegronde zouden richten. Dat in sommige reactionair-conservatieve kringen zulke opvattingen bestaan, is waarschijnlijk, al klopt dat dan weer niet precies met de Hitler-sympathieën, die diezelfde lieden deze reactionaire kringen eveneens plegen toe te dichten. Dat zulke opvattingen de geallieerde oorlogvoering wezenlijk zouden beïnvloeden, moet ons inziens worden afgewezen. Overigens betreft het hier eenzelfde soort standpunt, als men kan aantreffen in de communistische verdediging van de Russische mentaliteit vóór 22 Juni 1941, waarbij Rusland het recht werd toegekend, rustig af te wachten, totdat de „imperialistische machten" elkaar zouden hebben ver-

nietigd, om zich dan aan het hoofd te stellen van de onweersaanbare proletarische wereldrevolutie. Is misschien het spreekwoord van toepassing: zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten?

In de huidige situatie is zeer nadelig voor het gezag van Engeland en zijn democratisch georiënteerde bondgenoten, het uitblijven van beslissende militaire successen tegenover de Asmo-

¹⁾ NOOT Deze brochure was geheel persklaar, toen op 8 November de mare door de wereld vloog, dat Amerikaanse en Engelse troepen op de kust van Frans-Noord-Afrika waren geland. Deze mare wekte na de prachtige overwinning van het 8ste Engelse leger op Rommels pantserdivisies in Egypte, een uithondige vreugde en een vurige hoop in de harten van alle onderdrukte volken.

Churchill heeft in het Lagerhuis gesproken met de onverbloemde openhartigheid en de gereserveerde staatsmanwijjsheid tevens, die hem beide kenmerken.

Sindsdien zette in Rusland het geweldige offensief in, dat misschien in samenhang met de gebeurtenissen in Noord-Afrika het gehele aspect van de oorlog gaat veranderen. Reeds nu mag vastgesteld worden dat Hitler in de verdediging is gedrongen.

De vraag kan in verband met een en ander worden opgeworpen, of al deze verblijdende gebeurtenissen het hier volgende betoog niet overbodig hebben gemaakt. Wij hechten er aan het onveranderd te laten.

In de eerste plaats is het goed ons te herinneren, hoe we door op zichzelf begrijpelijk ongeduld gedreven, tot voorbarige en onbillijke oordeelvellingen in het allerjongste verleden zijn gekomen. Immers, van hoe beslissende betekenis voor Hitlers nederlaag de krijgsverrichtingen, waarop hierboven gedoeld werd, ook zijn, er moeten nog grote moeilijkheden worden overwonnen en nog grote gevaren worden getrotseerd, alvorens het uur der bevrijding slaat.

genschappen. Naast het algemeene gevoelen, dat Hitler op de duur de oorlog moet verliezen, leeft, althans bij velen in Nederland, de opvatting, dat men in Engeland te weinig doortastend handelt en zich al te gemakkelijk verlaat op de gunstige uitwerking van een rekken van den oorlog en de daaruit voortvloeiende vergroting van de moeilijkheden voor de As.¹⁾

(zie voor bovenstaande noot onder pag. 26 en 27)

In de tweede plaats komt het politieke krakeel der communisten, zoals het hier wordt gesignaleerd nu, tegen de felle achtergrond der feiten, nog scherper in zijn ware gedaante uit.

Voor het overige lijkt het nuttig in het verband van ons betoog aan twee punten uit de rede van Churchill te herinneren.

Ten eerste verklaarde hij, dat hij het ongeduld van Stalin en de Russische aandrang om tot de vorming van een tweede front te komen, geheel kon begrijpen, maar dat Engeland en de Verenigde Staten zich niet mochten laten verleiden tot ondernemingen, die een onverantwoord risico zouden hebben opgeleverd.

Ten tweede onthulde hij, dat de suggesties in de Engelse Radiopropaganda gedurende het jaar 1942 over de vorming van een tweede front, inderdaad bedoeld waren om de Duitsers tot uitgebreide afweermaatregelen in het Westen te noodzaken. Hetgeen, zoals thans uit de gegevens van Churchill is gebleken, voortreffelijk is geslaagd. Zeer ten profijte van Rusland.

De uiteenzettingen van den Engelschen Minister-President vonden hun synthese in de verklaring, dat men den vijand mag misleiden, maar dat men als bondgenooten elkaar de ware toestand onbeschoornd moet voorleggen, ook zo die niet of niet geheel aan de verwachtingen beantwoordt.

Hetgeen alles met elkaar een ietwat andere „stijl” vertegenwoordigt, dan die ons uit de geschriften der communisten tegemoet treedt.

(Einde Noot)

De agitatie voor „het tweede front”.

Het is bekend, dat in Engeland velen, vooral uit de kringen der Labour Party, op een krachtiger oorlogvoering aandringen. Deze aandrang vond maandenlang zijn uitdrukking in de eis van de vorming van een tweede front. Daarbij speelde het argument van de ontlasting van het Oostfront ten behoeve van den Russischen bondgenoot de hoofdrol. Radio Moskou gaf in propagandistischen vorm lange series mededelingen over de stand van de actie. De illegale communistische pers in Nederland bracht er voortdurend de echo van. Natuurlijk tracht zij daarbij de indruk te wekken, alsof deze aandrang een succes is van de communistische activiteit. Hoe de werkelijke verhoudingen in Engeland, ondanks de algemene en krachtige sympathie met het Russische volk nog steeds zijn, toonde het Congres van de Labour Partij, waar een voorstel tot samenwerking met de communisten werd verworpen met 2,000,000 tegen 132,000 stemmen.

Intussen, als voorstanders van een zo krachtig mogelijke oorlogvoering en vanuit een diep-geworteld wantrouwen tegen het bureaucratisme en het technische conservatisme van de Westerse democratieën zijn wij geneigd de critische stemmen tegen het tot nu toe gevoerde beleid ernstig te nemen. Evenwel, wij wijzen het ongeduld af van al degenen, die voor machteloosheid van de Westerse wereld van vóór 1939 op enigerlei wijze mede verantwoordelijk zijn! Daartoe behoren niet in de laatste plaats de communisten, die een felle actie tegen de bewapening voerden, zelfs na het aan de macht komen van Hitler in 1933. Zij stelden zich daarbij onveranderlijk op het doctrinaire standpunt, dat de bewapeningen van de kapitalistische staten ten slotte slechts dienden om de Sovjet-Unie aan te vallen. De Engelse communisten ontzagen zich niet om tot aan de deelname van Rusland aan de oorlog de Engelse soldaten tot desertie aan te sporen. Hadden de Engelse arbeiders hun adviezen gevolgd, dan was

de Engelse oorlogsindustrie door staking en sabotage verlamd geworden en zou er van enigerlei voorziening van Rusland met oorlogsmaterieel geen sprake kunnen zijn. zomin als van de vorming van een tweede front.

Welk een geest de communisten, vroeger weleens gekarakteriseerd met de uitdrukking: *ons is niets te doll*, zelfs nu nog bezielt, bleek nog weer eens uit het November '42 No. van het illegale blad De Vonk. Onder de titel „Pratende bondgenoten” wordt daar beweerd, dat de steeds stijgende kritiek op Churchill onder meer tot uiting komt in de nu reeds wekenlange staking van de grote werf te Tyne in Schotland! Wij waren van het bestaan van deze staking, zijn omvang en doelstellingen niet op de hoogte. Maar het is natuurlijk uitgesloten, dat Engelse arbeiders uit ontembaar verlangen om de Sovjet-Unie te steunen, gaan staken in de oorlogsindustrie. Uiterekend de plaats, waar zij de Sovjet-Unie daadwerkelijk steunen kunnen! Maar, waar gestaakt wordt, daar jubelt de communist bij voorbaat. En de motieven van de staking? Die fantaseert hij er naar gelang van de behoeften zijner politieke strategie zelf wel bij.

In beginsel schijnen de vragen omtrent de mogelijkheden, de vragen waar en wanneer ener invasie en de vorming van een tweede front meer aangelegenheden van nuchtere berekening binnen de werkingssfeer van de generale staven, dan onderwerpen voor openbare agitatie. Daarbij blijft onaangetaast het recht van de verantwoordelijke staatslieden een zo krachtig mogelijke oorlogvoering te eisen en er voor te zorgen, dat aan zo'n eis ook kan worden voldaan, door van hun kant aan de verwezenlijking alle medewerking te verlenen.

Eveneens blijft in de vrije wereld onaangetaast het recht van de openbare mening zich omtrent die aangelegenheden te uiten en de wegen te zoeken, waarlangs een eventueel algemeen gevoelen ook in de dagelijkse leiding van de oorlogvoering tot gelding kan worden gebracht.

Van het „laaiende enthousiasme“ uit de Junidagen van 1941 is bij de communisten niet veel meer over, nu zij menen zich teleurgesteld te moeten voelen over de mate, waarin Engeland en Amerika de Sovjets te hulp komen in hun bovenmenselijke krachtsinspanning tegenover de verwijfelde aanvallen van Hitlers legerscharen.

De gelijkgeschakelde Nederlandse pers van 22 Sept. j.l. bracht onder grote koppen een lang relaas over de spanning in de Brits-Bolsjewistische betrekkingen. „Sovjets eisen direct tweede front in Nederland, België of Frankrijk.“ Engeland moet niet rekenen op samenwerking met de Sovjet-Unie na de oorlog, als het de Sovjets thans in de steek laat.“ zijn de woorden, die men den Sovjet-ambassadeur Maiski in de mond legt.

Het betreft hier een moeilijk, welhaast een teer punt. Maanden aaneen is in de Londensche radio-propaganda de suggestie gewekt, dat de vorming van een tweede front aanstaande was. Pas begin September is die propaganda verstomd. Wij kennen de achtergronden van deze feiten niet, behalve dat 't bekend is, dat ook in Engeland zelf verschil van mening bestaat over het geschikte tijdstip voor een invasie.

Was het niet meer dan een stuk zenuw-oorlog? Dan is het in zoverre voortreffelijk geslaagd, dat de Duitsers rotsvast aan de invasie hebben geloofd en nog geloven en er heel wat energie aan hebben besteed en nog steeds besteden, om er het hoofd aan te bieden. De schaduwkant is, dat natuurlijk ook de bevolking van de bezette gebieden in de waan moest worden gelaten, dat er nog deze zomer grote dingen zouden gebeuren en waardoor het moreel, nu de invasie naar het schijnt voor 1942 uitblijft, op een al te zware proef wordt gesteld.

Zijn de plannen voor een invasie nog niet gereed, of is men op een aanvankelijk voornemen moeten terugkomen? De verhoudingen, waaronder men zich in het bezette gebied een beeld moet vormen van wat zich in de vrije wereld afspeelt, zijn van dien aard, dat het niet mogelijk is, zich over deze en soortgelijke vragen een definitief oordeel aan te matigen.

Wij voelen ons, zulks in tegenstelling tot de communisten, niet bevoegd tot het geven van een oordeel over een zaak, die zoveel kanten heeft en zozeer de ingewikkeldste problemen van de geallieerde oorlogvoering raakt.

Wij hebben sceptisch gestaan tegenover de verzekeringen uit het Sovjet-Russische kamp, dat na het geslaagde verrassende voorjaarsoffensief bij Charkov de Russen het initiatief aan zich zouden houden.

Volgens het Meinummer 1942 van „De Vonk“ verklaarde de Russische ambassadeur te Londen, Maiski, naar aanleiding van dat offensief:

„De fascistische vijand zet er alles op om in dit voorjaar en deze zomer een beslissing te forceren. Welnu, hij kan zijn zin krijgen. In dit voorjaar en deze zomer 1942 en niet in 1943 moeten wij de beslissing bevechten. De Sovjet-Unie heeft het initiatief genomen en zij zal zich dit niet meer uit de handen laten rukken“.

Deze voorspelling is niet in vervulling gegaan.

Maar wie, die zich van de ontzaglijke moeilijkheden rekenschap geeft, denkt er aan de Russen er een verwijt van te maken, dat de Duitsers toch nog weer zeer grote gebieden hebben kunnen veroveren? Wij vragen niet op een toon van teleurgestelde kamerstrategen, waar nu de veelgenoemde reserves van Worosjilow en Boedjenny blijven. Wij beseffen, dat wij als slecht ingelichte toeschouwers de wisselende krijgskansen moeten aanvaarden, met alleen de zekerheid, dat op de duur Hitler niet opgewassen kan zijn tegen de groeiende krachten van zijn verbonden tegenstanders.

Begrip voor de positie van Engeland.

Maar wij menen, dat ook Engeland en Amerika recht hebben op begrip voor hun positie. Zij moesten een ontzaglijke achterstand in hun bewapening inhalen. Dat is niet alleen — in het aangezicht van de Duitse herbewapening — hun schande, het is ons aller schande, voorzover wij het

opkomende gevaar niet ernstig of niet ernstig genoeg hebben genomen. Daar hebben niet in de laatste plaats — wij zeggen het nogmaals! — ook de communisten schuld aan. Engeland en Amerika moesten het industrieële apparaat van vredes- op oorlogsproductie omschakelen. Dat is in hoogontwikkelde industrieële landen met een hoog levenspeil een moeilijke, gevaarlijke en vooral een pijnlijke onderneming. Het is in democratisch bestuurde landen alleen mogelijk onder de druk van een iedereen bewust wordende noodtoestand. Daar is een autoritair bestuurd land en een industrieel nog onontwikkeld land met een laag levenspeil als Rusland ongetwijfeld in het voordeel. Legers zee- en lucht-vloten, bewapeningen, aanvoerders, kaders en geoefende manschappen worden niet uit de grond gestampt. Hun productie en hun opleiding kost tijd.

Het is onjuist, de prestaties van Engeland, dat practisch na de ramp van Duinkerken als volk van 45 millioen zielen de strijd alleen moest voorzetten, over het hoofd te zien of te kleineren. Het heeft zijn eigen territoriale verdediging opnieuw moeten organiseren, gebruik makend van de elders in deze oorlog opgedane ervaringen. Het heeft legers moeten uitrusten en uitzenden voor de oorlog in het Nabije Oosten, die het zeker niet zonder succes heeft gevoerd, Het heeft gevochten in Afrika, in het verre Oosten en in Britsch-Indië. Het heeft de Royal Air Force opgebouwd tot een geducht wapen tegen Hitler-Duitsland. Het heeft de zware strijd gestreden en strijdt die nog elke dag om de beheersing van de wereld-zeeën. De Britse oorlogs- en handelsmarine tezamen met die van zijn bondgenoten, houdt met goed succes de wegen open, waarlangs grondstoffen, voedsel en oorlogstuig stromen naar de vlootbases, legerkampen, vliegvelden, arsenalen en wapenfabrieken, die de centra zijn van de geallieerde oorlogsmachine. Zij stromen in grote hoeveelheden naar de Sovjet-Unie, waarbij de convooien aan hardnekkige aanvallen van den vijand zijn blootgesteld en waar-

bij de Britse marine haar zeemanschap, haar onverschrokkenheid en moed telkens weer opnieuw op schitterende wijze metterdaad befoont. En verder zullen allen, die uit andere dan propagandistisch-demagogische overwegingen zich met deze brandende vragen bezighouden, moeten beseffen, hoezeer de activiteit van Engeland en Amerika, met name de mogelijkheid van een invasie ter vorming van een tweede front, afhangt van de beschikbare scheepsruimte. Hoezeer ook de blokkade van Duitsland en Italië een feit is en daardoor een krachtig wapen vormt in de geallieerde oorlogsvoering, het is evenzeer een feit, dat voortdurend grote verliezen aan scheepsruimte als gevolg van het optreden der Duitsche onderzeeërs worden geleden. Het Amerikaanse aanbouwtempo van nieuwe schepen, de krachtiger afweermethoden tegen de duikbooten, moeten hier redding brengen en zullen ook redding brengen. Maar wij vragen opnieuw: wie in de bezette gebieden beschikt over voldoende gegevens om ten opzichte van deze (en dergelijke) levenskwesaties zich een definitief oordeel aan te matigen?

Wij begrijpen en wij delen het ongeduld van al degenen, die de geallieerde oorlogsmachine sneller op volle toeren zouden willen zien draaien. Hoe kan het anders! Maar wij wensen ons te onthouden van ijdele verwijten en nog veel meer van onbewezen verdachtmakingen.

Niet aldus de communisten.

Zij zijn nu eenmaal op een zeer bijzondere wijze „partij” in de gebeurtenissen, die de wereld op haar grondvesten doen schudden.

Zij zijn voorstanders van een „eenheidsfront”. Nu, gelijk vroeger. Dat moet hen evenwel geen beperkingen opleggen in hun behoefte om ieder als een minderwaardige, een domkop een bedrieger, of een verrader aan de kaak te stellen, die niet naar hun pijpen danst. Nu, gelijk vroeger!

„Men zou geneigd zijn te denken, dat Engeland in de reuzenworsteling om de vrijheid, die thans tegen de nazi-

machten wordt gevoerd, de rol van klaploper en parasiet wenst te spelen", verklaart „De Vonk" van Februari 1942 als spreektrumpet van de Sovjet-Unie, die Engeland in September 1939 met Frankrijk de reuzenworsteling om de vrijheid liet beginnen, nadat de Sovjet-Unie een niet-aanvals- en vriendschapsverdrag en een handelsverdrag met de nazimachten had gesloten en die eerst zelf door die nazimachten verraderlijk moest worden overvallen, alvorens te ontdekken, dat het hier inderdaad gold een „reuzen worsteling om de vrijheid".

In het Mei-nummer '42 van hetzelfde blad lezen we:

„Als --- de geschiedschrijver zich afvragen zal, hoe „een zo inwendige rotte en vergane macht als die van Hitler „nog zoveel kwaad kon doen en nog zolang in stand kon „blijven, zal aan het licht komen, wie daaraan schuld draagt. „En dan zullen de namen Churchill, Atlee, c.s. naast die „van Hitler en Goering worden geschreven als de mede- „plichtigen aan de huidige oorlogsmisdaad".

Als in hetzelfde blad de zending van Stafford Cripps naar Indië wordt besproken, stelt het blad vast, dat het niets uitmaakt voor de Indiërs, dat Stafford Cripps de Engelse voorstellen overbrengt. Het blad vervolgt dan:

„Na de oorlog wordt hij aan de dijk gezet of hij wordt „een even groot bedrieger als Churchill". Churchill, welge- „merkt de minister-president van het bondgenootschappelijke „Engeland!

„De Engelse regering heeft zich tot nu toe bepaald tot een serie . . . redevoeringen", lastert „de Tribune" van 4 Juni 1942.

Deze citaten zijn met vele andere te vermeerderen. Het is voldoende zo. Het communistische bloed kruipt, waar het niet gaan kan en het zou al te veel gevegd zijn, van die kant te verwachten, dat men *niet* zou speculeren op zekere gevoelens van ongeduld, gevoelens, die volkomen *begrijpelijk*, maar daarom nog *niet terecht* in de zwaar beproefde bezette gebieden leven.

De dwaze Sovjet-vergoding, die de Stalin-communisten steeds heeft gekenmerkt, brengt hen ook in het huidige conflict tot mateloze ophemeling van de Russische prestaties en tot de meest gewaagde voorspellingen ten aanzien van de duur van de oorlog. Komt het niet uit, welnu, geen nood! De zondebok is bij de hand. Van elke mislukking en van elke teleurstelling is Engeland de schuldige. Precies zoals bij de nazi's van elke tegenslag het wereld-jodendom de schuld krijgt. Dat is geen toeval. Zo'n zondebok is psychologisch onmisbaar in elk systeem, dat op een schematisering en een versimpeling van het denken en van het wereldbeeld is opgebouwd.

Is een of andere Engelse prestatie niet te loochenen, b.v. een massale aanval van de R.A.F. op Duitsland, welnu dan is dat ---- dank zij de „reusachtige demonstraties" voor het tweede front, waarvan de communisten naar hun eigen beweren de drijvende kracht vormen

Rusland voert een nationale verdedigingsoorlog.

Wij delen, zonder reserve de grote bewondering, die de heldhaftige weerstand van het Russische volk tegen de Hitlerbenden heeft gewekt.

Sommigen menen uit de weergaloze moed en offervaardigheid van den Russischen soldaat te moeten afleiden, dat de toestanden in de Sovjet-Unie dan toch wel aanmerkelijk gunstiger moeten zijn geweest, dan de critici ons hebben willen doen geloven. Anders zou hij niet met zoveel overgave vechten.

Het komt ons voor, dat men onderschat de geweldige kracht die uitgaat van een geschonden en beledigd nationaal bewust zijn. Want het is in de eerste plaats uit de hartstochtelijke liefde voor „Moedertje Rusland" en uit de ziedende haat tegen haar schenners, dat de Russen hun ontembare strijd lust putten. Het is op die vaderlandsliefde, dat Stalin telkens weer een openhartig en krachtig beroep

doet. Op 6 November 1942 verklaarde Stalin volgens de Vonk van 13 November: „Wij voeren een gerechtvaardigde vaderlandse vrijheidsoorlog.” Zijn beroep op de vaderlandsliefde der Russen werd niet vergeefs gedaan.

Nu niet, zomin als in 1918-1919 toen de bedreiging van het Revolutionaire Rusland met de vreemde legers der contrarevolutie alle partijtwisten het zwijgen oplegde en mensjewiki en sociaal-revolutionairen schouder aan schouder met de bolsjewiki de onafhankelijkheid verdedigden.

Daarnaast is het zeker juist, dat zelfopoffering, moed en doodsverachting hun grootste hoogte kunnen bereiken, wanneer de mens gelooft voor een groot beginsel te strijden. Maar hier is nu juist voor den toeschouwer noodzakelijk, dat hij zijn critisch oordeel niet uit wandelen stuurt. Zou men willen beweren, dat Duitsland de weergaloze successen zou hebben kunnen behalen, die het sinds 1939 heeft behaald, indien Hitler er niet in geslaagd was, althans zijn eigen machtige partij-aanhang mee te slepen in de overtuiging, dat men vecht voor een goede zaak? Ook aan Duitse kant is er gevochten met zelfopoffering, moed en doodsverachting. Honderdduizenden hebben geloofd in de roeping van het nationaal-socialisme om Duitsland en vervolgens Europa en de hele mensheid naar een betere, gelukkiger toekomst te leiden. Dat feit wordt niet te niet gedaan, door onze rotsvaste overtuiging, dat datzelfde nationaal-socialisme een onmenselijk, barbaars en duivels beginsel is.

De machtige sympathie voor Rusland vindt haar natuurlijke grond in het feit, dat Rusland een verdedigingsoorlog voert tegen een brutale en sterke roofstaat, die bovendien ook ons eigen vaderland onder de voet liep. Die sympathie met den aangevallene is de gezonde reactie van elk onbedorven mens uit de wereld der vrije volkeren, wanneer hij getuige is van een poging tot overweldiging, van rechtsverkrachting en machtsmisbruik. Zijn natuurlijk instinct, zowel als zijn democratische tradities doen hem spontaan de

zijde kiezen van het slachtoffer tegenover den pleger van welk machtsmisbruik dan ook. Zo was hij vóór China en tegen Japan, vóór den Negus en tegen Mussolini in het Abbessijnse conflict, gelijk hij in het verleden vóór de Boeren en tegen de Engelsen was. Zo koos hij vóór Finland tegen Rusland, toen Rusland Finland aanviel. Zo koos hij vóór Rusland, toen het slachtoffer werd van een Duitse agressie. Die sympathie staat los van sympathie voor het communisme en het bolsjewistisch regeersysteem. *Voor zover wij niet tot de aanhangers van het bolsjewisme gerekend willen worden, hebben wij de plicht deze beide kanten van onze verhouding tot Rusland scherp in het oog te houden.* Want de waarheid is, dat onder de bonte wisseling van misleidende parolen en tactische manoeuvres de communisten de natuurlijke sympathie voor het aangevallen en zich heldhaftig verdedigende Rusland wenschen te misbruiken voor hun politiek-revolutionaire doeleinden, terwijl zij consequent vasthouden aan de doctrine van de wereldrevolutie met als doel *de dictatuur van het proletariaat*. Wij mogen niet vergeten, dat wij de beginselen en de practijken van het bolsjewisme afwijzen, zo goed als wij de beginselen en de practijken van het nationaal-socialisme afwijzen.

Communistische misleiding.

Wanneer de communisten na het tot stand komen van het Engels-Russische verdrag in „De Vonk” van Juni 1942 schrijven:

„In Europa zal een regime van de grootst mogelijke democratische vrijheid heersen. Vrijheid van het woord, vrijheid van godsdienst en van geweten, vrij van angst en vrij van honger! Elk volk zal over zijn eigen lot kunnen beschikken, zonder inmenging, noch van Engeland, noch van „de Sovjet-Unie”;

Wanneer de communistische Partij van Nederland in een manifest uit dezelfde tijd: „Nederland maakt U paraat”, schrijft

„Vrijheid van het woord, vrijheid van geweten en godsdienst, alle democratische volksrechten zullen in ons land worden ingesteld”;

dan is het nuttig, zulke tirades nauwkeurig te lezen en dan eist de kennis van de communistische methoden uit het verleden, dat men vraagt: betekent de niet-inmenging van de Sovjet-Unie ook de liquidatie van de Komintern? en dat men verder vraagt: waarom spreekt gij over het instellen in ons land van democratische volksrechten en waarom niet van het herstellen? Want die democratische volksrechten zijn voor het Nederland van vóór Mei 1940 geen nieuwigheid, maar wij waren vast in onze wetten verankerd;

dan is het noodzakelijk zich te herinneren, hoe nog in December 1940 het illegale communistische blad, „De waarheid” schreef:

„De arbeidersklasse is de draagster van het ware socialisme, de wetenschap en strategie van de klassenstrijd, door „Marx en Engels gegrondvest, door Lenin en Stalin toegepast. „Socialisme is, alle nazi of (Engelse) Tommyfrasen ten spijt, „niet denkbaar zonder de voorwaarde, dat het proletariaat „d.w.z. de arbeiders, die klassebewust zijn, de politieke en „economische macht in het land veroverd door middel van „de revolutionaire klassenstrijd en deze macht uitoefent door „middel van de Sovjet-staat”;

dan dringt zich de vraag op, wat er gemeend is van de ontboezemingen over „de grootst mogelijke democratische vrijheid”, „de vrijheid van het woord”, „de vrijheid van geweten en godsdienst” en verder over „alle democratische volksrechten”;

Wij antwoorden: *Voorshands is er niets van gemeend.* Voorshands hebben wij alleen nog maar te maken met het van ouds bekende woordspel. „Het komt er maar op aan, wat je onder al die termen verstaan wilt. In de Sovjet-Unie is de ware democratie het best verwezenlijkt !!” We kennen het lied en we kennen de wijs.

Het is ons bekend, hoe in de eigenlijke leiding van de communistische groep tot op dit ogenblik wordt gedacht. Men staat daar onveranderd op het standpunt, dat het kapitalistische systeem niet langs evolutionaire weg kan worden aangepast bij de eisen van bestaanszekerheid en verhoging van het levenspeil. Slechts een volledige economische en sociale revolutie in de geest als de Russische van 1917 kan bevrediging brengen. Daartoe is nodig, dat de arbeiders in een revolutionaire strijd de politieke macht veroveren om daarna de maatschappij in de gewenste richting te reorganiseren. Als consequentie van die opvatting erkent men zonder omwegen, dat de „bourgeoisie” en haar aanhang, minstens in de tijd van de opbouw, van haar politieke rechten moet worden beroofd en men heeft zich dan ook rustig voor ogen gehouden, dat dit betekent, althans voor een deel der bevolking, de opheffing van de grondwettige rechten en vrijheden.

Zo zijn de opvattingen der communisten, wanneer zij onder elkaar hun kijk op de naaste toekomst uiteenzetten. Dat ziet er een beetje anders uit, dan in de van wat onwennige vaderlandsliefde en respect voor ons vorstenhuis overlopende illegale geschriften, die verschenen, nadat de Sovjet-Unie in de oorlog werd betrokken.

Wie de illegale lectuur echter nauwkeurig volgt en met de uitdrukkingwijze enigszins vertrouwd is, verbaast zich over die opvattingen niet. In het Meinummer 1942 van „De Vonk” stond kort en bondig te lezen:

„De Sovjet-Unie is de als staat georganiseerde stoottroep „van de arbeidersklasse in de gehele wereld”.

Is dat dezelfde Sovjet-Unie, waarmee Engeland op 26 Mei '42 een Verdrag gesloten heeft voor 20 jaar na afloop van de oorlog, ten einde gezamenlijk de na-oorlogse problemen in goede harmonie op te lossen?

Trouw aan eigen roeping.

Wij mogen niet vergeten en wij wensen niet te vergeten,

dat communisten en nationaal-socialisten met elkaar gemeen hebben de totalitaire staatsgedachte en daardoor de minachting voor de menselijke persoonlijkheid en voor de geestelijke vrijheid.

* Zij stellen zich beiden bewust buiten de Westerse normen van Christendom en humanisme en stellen zonder reserve het machtsprincipe boven het rechtsprincipe. Zelfs de doctrine van de „dictatuur van het proletariaat” en die van het „leidersbeginsel” hebben in de praktische toepassing vele punten van overeenstemming. Zij komen beide neer op de meedogenloze terreur ener partijbureaucratie. Beide systemen zijn naar hun wezen collectivistisch, autoritair en totalitair en staan daardoor in lijnrechte tegenstelling tot de democratische instellingen van het Westen.

Zullen de verschrikkingen van deze tijd niet voor niets zijn geweest, zal er straks na de vernietiging van het nazimonster een waarlijk nieuwe tijd aanbreken, waarvan allen hopen en velen geloven, dat het een waarlijk *betere* tijd zal zijn, dan mogen wij deze eenvoudige waarheden niet vergeten. Die nieuwe tijd, waarvan ook de Koningin in haar toespraken meer dan eens gewaagde, zat vóór alles vereisen een bezinning op de geestelijke grondslagen, waarop dat nieuwe zal kunnen worden opgetrokken.

Deze grondslagen zullen naar onze mening doortrokken moeten zijn van een geest van verdraagzaamheid, maar zij zullen geen compromissen kunnen zijn met theorieën en practijken, die ingaan tegen de kernwaarden van christendom en humanisme.

Zouden wij het juiste begrip daarvoor verliezen, dan bestaat het gevaar, dat we van de nationaal-socialistische regen in de bolsjewistische drup geraken.

*Mogelijkheid van toenadering
tussen Rusland en het Westen.*

Hiermee is niet het laatste woord gezegd.

Wie zich een beeld van toekomstige ontwikkelingen en mogelijkheden wil scheppen, zal moeten uitgaan van het feit, dat oorlogen steeds in hun gevolgen diep-ingrijpende veranderingen te voorschijn roepen. De veranderingen na deze oorlog zullen niet geringer zijn, dan die na de oorlog 1914-1918. Zij zullen er in menig opzicht de rechtstreekse voortzetting van vormen. Het feit, dat deze oorlog in nog sterker mate dan die van 1914-1918 een wereldoorlog is, maakt, dat bij de komende vrede, practisch alle volken der aarde betrokken zullen zijn.

Wat van die vrede terecht komt, hangt in eerste instantie af van de overwinnaars. Wij schakelen daarbij de mogelijkheid van een compromisvrede, na de eenstemmige en ondubbelzinnige verklaringen op dit punt van de zijde der Verbonden Volken, bij voorbaat uit. Mocht het daar onverhoopt toch toe komen, dan zou dat in werkelijkheid niet meer zijn dan een adempauze in een strijd, die toch tot het bittere einde uitgevochten moet worden. Tussen de politieke systemen, tussen de geestelijke gedachtewerelden, die in het huidige conflict op elkaar botsen is geen duurzaam compromis mogelijk. Een overwinning van de As-mogendheden, die zou moeten steunen op een militaire vernietiging van Engeland, Amerika en Rusland is om velerlei redenen uitgesloten. Het is welhaast overbodig, daarvoor de argumentatie te ontwikkelen, waar sinds maanden in verantwoordelijke Duitse kringen de overtuiging leeft en veld wint, dat een compromis-vrede het gunstigste resultaat is, dat in de gegeven verhoudingen voor Duitsland nog kan worden behaald; een compromis-vrede, die de Verbonden Volken, zoals reeds gezegd, met de meeste beslistheid hebben afgewezen.

Zonder ons te verdiepen in het tijdstip waarop, gerekend mag dus worden met een overwinning van Engeland en zijn bondgenoten, dat wil zeggen ook van Rusland.

Aan het vaststellen van de wapenstilstand-voorwaarden,

aan de regeling van de internationale politieke verhoudingen, aan de wederopbouw van het internationale economische leven, aan de vernieuwing van de sociale structuur van de na-oorlogse wereld, in dit alles zal Rusland als mede-overwinnaar, een belangrijk aandeel hebben. Vooropgesteld, dat het daarop prijs zal stellen en er niet de voorkeur aan zal geven, na zich verzekerd te hebben van de inwilliging van zijn eigen nationale en territoriale eisen, zich in een isolement terug te trekken. Dit laatste zou het noodzakelijke werk van pacificatie en wederopbouw, dat dan zonder Rusland onder leiding van de overwinnaars-staten zou moeten geschieden, ernstig in gevaar brengen. Een soortgelijk gevaar, als in 1919 veroorzaakt werd door de isolationistische politiek van de U.S.A. Het gezag van de te treffen regelingen en de te scheppen rechtsverhoudingen zou daardoor een ernstige verzwakking ondergaan. Te ernstiger, naarmate de Sovjet-Unie, uit welke overweging dan ook, fanatieker aan de stellingen van het bolsjewisme ten opzichte van de wereldrevolutie en de dictatuur van het proletariaat zou vasthouden en het propagandistische en agitatorische centrum van het communisme zou blijven.

Er is door velen, ook onder de indruk van de bewonderenswaardige oorlogvoering van Rusland, de vraag opgeworpen, of in verband met het bovenstaande geen rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid van een toenadering tussen het Russische communisme en de Westerse democratie.

Er is veel wat voor die mogelijkheid pleit.

Het Verdrag van Londen, voor niet minder dan 20 jaar gesloten, bedoelt een practische samenwerking na de vernietiging van het nazisme voor te bereiden.

Rusland heeft bovendien nadrukkelijk verklaard, het Atlantische handvest, waarin Roosevelt en Churchill enige algemene vredesdoeleinden hebben opgesteld, als grondslag voor zijn eigen politiek te aanvaarden.

Toch lijkt het verstandig, zijn hoop op toenadering niet in de eerste plaats op verdragen te vestigen. Ook de geschiedenis van deze oorlog leert ons, hoe speciaal autoritaire staten als Duitsland en Rusland met veel plechtigheid gesloten verdragen zonder blikken of blozen als vodjes papier beschouwen en behandelen. Alle niet-aanvalsverdragen hebben Duitsland niet belet een hele reeks staten, met inbegrip van Rusland, binnen te vallen en hebben Rusland niet belet Lithauen, Letland, Estland, Finland, Polen en Roemenië te bezetten, te beroven of de oorlog aan te doen.

Van groter betekenis is het te trachten, zich een beeld te vormen van de vermoedelijke consequenties, die het samengaan van Rusland met de Westerse democratieën zal hebben. Misschien is het beter te zeggen: *kan* hebben.

De bestaansvoorwaarden van elke dictatuur bestaat uit het doorvoeren van een zo streng mogelijk isolement. Het eenzijdige en vervalschte beeld van de geestelijke en materiële buitenwereld, dat zij voor de instandhouding van haar macht moet ontwikkelen, vereist de onderdrukking van elk zelfstandig onderzoek, van elk onafhankelijk oordeel, van elk ongecontroleerd contact. Het vereist de vernietiging van de geestelijke vrijheid, hetgeen alleen te bereiken is door terreur naar binnen en afsluiting naar buiten. Deze stelling behoeft na twee en een half jaar nazi-tyrannie geen nader bewijs. Zij geldt evenwel niet alleen voor het Duitsland van Hitler. Zij geldt in even sterke mate voor het Rusland van Stalin.

En hier dreigt nu voor de Stalinistische dictatuur het grote gevaar van het bondgenootschap met de Westerse democratieën. De noodzaak van het winnen van de oorlog vereist een nauwe samenwerking, hetgeen een ontmoeting op allerlei gebieden onvermijdelijk maakt. Zelfs de achterdochtigste politiek zal niet kunnen verhinderen, dat allerlei contacten worden gelegd tussen mensen uit de Russische en mensen uit de Westerse wereld. Dit contact zal ongetwijfeld tot gevolg hebben, dat zich de geestelijke, maar ook

de materieel-technische superioriteit van de Westerse wereld aan de leidende groep uit het Russische leven opdringt. De meerderheid van deze groep heeft waarschijnlijk nog nooit een vrij contact met het Westen gekend. Het zal niet alleen werken als de ontdekking van een nieuwe wereld, maar ook als een niet meer uit de weg te gaan bewijs voor de vernederde knechtschap, waaronder de geest onder het systeem der dictatuur gebukt gaat.

Het is waarschijnlijk, het Verdrag van Londen gaat er van uit, dat dit contact na de oorlog niet alleen zal worden voortgezet, maar ook veel uitgebreider zal worden voortgezet, maar ook veel uitgebreider zal worden. De aanzienlijke leveranties aan oorlogsmaterieel van de zijde van Engeland en Amerika spelen daar op enigerlei wijze een rol in. Maar bovenal, de geweldige verwoestingen, die de oorlog in Rusland heeft aangericht, vragen een arbeid van wederopbouw, die zonder een krachtige hulp en medewerking van de zijde der democratieën niet mogelijk is. Het Verdrag van Londen spreekt nadrukkelijk van wederzijdse economische bijstand en van een samenwerking voor de veiligheid en de economische welvaart in Europa. Van een en ander zal een verdere doorbreking van de kunstmatige afzondering der Sovjet-Unie, in de eerste plaats van haar intellectuelen, het onvermijdelijke gevolg zijn.

De oorlog baant de weg voor de nieuwe tijd.

Dat de oorlog grote veranderingen teweeg brengt geldt voor overwinnaars en overwonnenen, voor de democratieën, zowel als voor de autoritair geregeerde staten. Die veranderingen betreffen zowel de binnenlandse als de buitenlandse politieke krachtsverhoudingen, zowel de sociale, als de economische structuur der betrokken staten.

Het geldt ook voor Duitsland. Zelfs een overwinnend Duitsland zou er niet aan ontkomen. De haat tegen de Hitler-dwingelandij is zo groot en zo algemeen, dat ook bij de-

genen, die nog steeds bereid zijn hun krachten in te spannen om een nederlaag van Duitsland uit nationale overwegingen te helpen voorkomen, het allesbeheersende verlangen is, de vernietiging van de nazi-terreur, zodra de oorlog ten einde is. Zelfs de best georganiseerde S.S. zal die druk niet kunnen tegenhouden.

Het geldt ook voor een overwinnend Rusland. Uit de samenwerking en de heroïsche offervaardigheid van alle beschikbare krachten wordt de overwinning geboren. Zij kan niet gevierd worden door een verscherpte terreur. De noodzakelijkheden van de oorlog brengen ook in Rusland mensen naar voren, die straks als het vrede is maar niet zo zonder meer in de kerker kunnen worden geworpen of voor het vuurpeleton worden gesleept, omdat zij een of andere afwijking van de officiële Stalinistische koers vertonen in hun opvattingen op politiek, economisch, sociaal of cultureel gebied en die er op staan, van die afwijking tegenover hun medeburgers blijk te geven.

Misschien mag het afschaffen van het instituut der politieke commissarissen in het Rode Leger en op de Rode vloot als een symptoom gelden van een wijziging in het Russische régime in bovenbedoelde zin.

In elk geval zal een onveranderd en onverzwakt handhaven der dictatuur te nider mogelijk zijn, naarmate het Westen een scherper beeld van vastberaden hervormingswil te aanschouwen geeft en zich op deze wijze zijn plicht, ook tegenover Rusland en het Russische volk beter bewust is.

Het „winnen van de vrede”.

Ook de overwinnende democratieën komen voor grote hervormingsvraagstukken te staan. De oplossing daarvan is het antwoord op de vraag, of zij de vrede zullen weten te winnen, na de oorlog gewonnen te hebben. In het Atlantisch Handvest bezitten we reeds een document, dat als uitgangspunt voor de verdere beslissingen over de toekomstige vre-

desorganisatie der wereld kan dienen. Het is als zodanig ook door de Verbonden Volken aanvaard. Met de geest van dit stuk, hoe vaag en hoe weinig concreet het uiteraard nog moge zijn, is een imperialistische machtspolitiek en een politiek van handhaving van kapitalistische monopolieposities onverenigbaar.

In zijn boek „De toekomst der Vrijheid” van den Zwitser Hermann Steinhausen, dat vóór de oorlog verscheen, wordt op bondige wijze het gehele na-oorlogse probleem samengevat in de woorden:

De grootste dubbele taak van onze tijd luidt: de economie aan banden leggen, maar de geest bevrijden”.

Intussen moet er mee worden gerekend, dat de concrete inhoud en de omvang van de noodzakelijke hervormingen op politiek en sociaal-economisch terrein, de inzet zullen vormen, niet alleen van allerlei onderzoekingen en van een openbare uitwisseling van gedachten, maar ook van een ten dele openlijke, ten dele achter de schermen gevoerde strijd om economische macht en politieke invloed. Niet alleen in nationaal, maar bovenal ook in internationaal verband. De toekomst van de Westersche democratieën en het gezag van de Westerse beschaving in de wereld hangt in de eerste plaats af van de vraag, of zich een onweerstaanbare wil naar de verwezenlijking van een groots hervormingsplan zal weten te doen gelden, een gemeenschappelijke wil van alle productieve bevolkingsgroepen, die niet aarzelen mag het te verwachten verzet uit reactionaire en parasitaire kringen van belanghebbenden bij de toestanden van het verleden, te breken. Zou de Westerse wereld zichzelf verliezen in eindeloze discussies, waaruit geen forse daden te voorschijn komen, zou zij opnieuw in onvruchtbaar en ergerniswekkend politiek partijkrakeel tonen zich haar roeping niet bewust te zijn, zouden in het bijzonder de intellectuele middengroepen der maatschappij opnieuw een tekort aan politiek en sociaal verantwoordelijkheidsgevoel tonen, zich in hoogmoedig egoïsme

afzijdig houden van het grote hervormingswerk of erger zich uit platte berekening en misplaatst standsgedrag aan de zijde der reactie scharen, dan ware het vreselijke bewijs geleverd, dat al de ellende van de oorlog voor niets is geweest, omdat dan de verschrikkingen van het fascisme slechts zouden worden afgewisseld door de verschrikkingen van het bolsjewisme. Met andere woorden, een radicalisering en een bolsjevisering van de massa's zou in dat geval onvermijdelijk zijn en de geestelijke vrijheid zou opnieuw ten offer worden gebracht aan de grootste instincten ener tot wanhoop gedreven massa en aan het brutaalste geweld van een andere aan de macht gekomen groep terroristen. En het Westen zou niet beter hebben verdiend!

Er is ongetwijfeld reden voor een gematigd optimisme. Het behoort tot de meest verheugende verschijnselen temidden van de beproevingen van onze tijd, dat door zovelen uit zo uiteenlopende kringen der samenleving de noodzaak van diepgrijpende veranderingen in vooruitstrevende zin zonder voorbehoud wordt gevoeld en erkend. Onder de gezamenlijk doorstane druk van den vijand, die niets en niemand spaart, zijn veel valse tegenstellingen en onzinnige misverstanden als zodanig ontmaskerd. Er openen zich grote mogelijkheden van opbouwende samenwerking tussen personen en groepen, die vroeger min of meer scherp tegenover elkaar stonden en waarvan in sommige landen, zeker niet in de laatste plaats in Nederland, een andere, op de nieuwe werkelijkheid beter passende partijgroepering in het staatkundig leven het gevolg zou kunnen zijn. Op gelukkige wijze is deze geestesgesteldheid herhaaldelijk tot uitdrukking gekomen in redevoeringen van de Koningin voor Radio-Oranje en in redevoeringen van haar raadsliden, niet in de laatste plaats van den Minister-President Gerbrandy. Veel van wat daarin aan begrip voor de eisen van de huidige en toekomstige verhoudingen naar voren is gekomen, mag zeker mede toegeschreven worden aan hetgeen in de Londense

internationale politieke kringen leeft en waarvan eveneens menige radiotoespraak getuigenis aflegde. Misschien mag de goede samenwerking tussen den conservatieven, maar energieke en realistischen Churchill en den radicalen Stafford Cripps eveneens als een gunstig voorteken worden beschouwd.

De plichten der toekomstige overwinnaars.

Het is de ontwikkeling der verhoudingen in het Britse wereldrijk en in de verenigde Staten van Noord-Amerika, die in hoofdzaak de mogelijkheden op het vasteland van Europa en de daarmee samenhangende overzeese gebieden beheerst.

Het is niet gezegd, om ons van onze eigen Nederlandse en Europese verantwoordelijkheid te ontslaan. Maar het is duidelijk, dat op het vasteland de grote haarden van onrust en van dreigende anarchie gelegen zijn. De verhoudingen in een verslagen Duitsland, de verhoudingen in het verscheurde Frankrijk bieden een hoeveelheid van gevaren, die slechts door een krachtig en eensgezind beleid der overwinnaars (waartoe ook Nederland zal behoren!) kunnen worden overwonnen. Een beleid, dat dus mede gevoerd moet worden door Rusland en . . . dat niet mede gevoerd kan worden door een Rusland, dat de wereldrevolutie en de dictatuur van het proletariaat als dreigende leuzen in zijn vlammend vaandel voert.

Er is geen andere conclusie mogelijk: zowel naar de zijde van de gemonopoliseerde groot-kapitalistische en parasitaire groepen, als naar de zijde van het bolsjewisme blijft de grootste waakzaamheid geboden.

In de systemen der democratie komen de tendensen van het openbare leven, goede en kwade, onverbiddelijk aan het daglicht [en vormen het onderwerp van bespreking en critiek, van goed- en afkeuring. Er zijn bovendien vele mogelijkheden om actief op deze tendensen in te werken.

Men herinnere zich slechts de zo gretig door den vijand

geciteerde vrijmoedige debatten in het Engelse parlement en de discussies in de vrije pers.

De dictaturen beschikken over een veelheid van middelen om hun werkelijke bedoelingen te verheimelijken en buitenstaanders of tegenstanders te misleiden. Voor wat Rusland betreft is ook nu na anderhalf jaar bondgenootschap met Engeland nog weinig over de binnenlandse politieke ontwikkeling bekend. Het handhaaft voorshands ook tegenover zijn bondgenoten zijn isolement.

Wij laten ons niet geruststellen door art. V. uit het verdrag van Londen, waarin Rusland en Engeland verklaren, dat zij zich na de vernietiging van Hitlers oorlogsmachine niet zullen mengen in de binnenlandse aangelegenheden van andere staten.

Wil Duitsland niet opnieuw ten prooi worden gelaten aan een toestand van binnenlandse politieke onrust, die met een sluimerende burgeroorlog gelijk staat, zoals dat het geval was tussen 1919 en 1933 en die met automatische zekerheid in een revolutionaire uitbarsting haar uitlaat moet vinden, dan moeten de verbonden Volken zich wel degelijk met de binnenlandse aangelegenheden van Duitsland bemoeien. Zouden de Vereenigde Staten en Engeland, die nadrukkelijk verklaard hebben in hun eigen belang na de oorlog geen economische achteruitstelling van de verslagenen toe te zullen laten en die zich daarmee dus tot medewerking aan de economische wederopbouw van Duitsland bereid hebben verklaard, onverschillig kunnen blijven ten aanzien van de fundamentele beginselen, waaruit, en de methoden, waarmee een nieuw Duitsland zal worden opgebouwd? Zullen zij in de voor Duitsland beslissende uren de politieke macht in handen laten van de groep, die toevallig het best met machinegeweren was uitgerust en daarmee het snelst de centrale punten in het staatsapparaat wist te bezetten?

Zij zullen het zeker niet doen! Moeten zij een eventuele communistische revolutie, naar het voorbeeld van de Russische Octoberrevolutie van 1917, moeten zij een poging tot vestiging van de proletarische dictatuur als een binnenlandse aangelegenheid van Duitsland beschouwen, zoals zij in 1933 tot hun schande en hun schade de vestiging van een nazi-dictatuur als een binnenlandse aangelegenheid van de republiek van Weimar hebben beschouwd?

Zij zullen het zeker niet doen!

Maar zal in deze gevallen, die tot de ernstige mogelijkheden behoren, de samenwerking met het verbonden Rusland niet in gevaar worden gebracht? Zal Rusland niet — met een zeker recht — Engeland van schending van het Verdrag van Londen kunnen beschuldigen?

Wij menen in alle bescheidenheid, dat artikel V het zwakke punt is van het Verdrag, hoe welwillend het er ook uitziet. In plaats van deze afzijdigheidsverklaring toe te passen, komt het ons voor, dat de overwinnaarsstaten er naar zullen moeten streven, een zodanig hecht en sterk blok te vormen, dat zij de macht hebben aan staten, die hun hulp of medewerking behoeven, eisen te stellen ten opzichte van de algemene beginselen, waarop het staatkundig leven dier staten berust.

Wat ten deze mogelijk zal zijn, hangt in hoge mate af van de ontwikkeling der dingen in de Sovjet-Unie.

Het is denkbaar, dat men in Rusland te zeer gebonden zal zijn aan de geweldige problemen van de wederopbouw van het onmetelijke, door de Hitlerbenden geschonden Russische land en dat de Sovjet-Unie haar aandacht te zeer zal willen concentreren op het verkrijgen van sterke defensieve grenzen, om nog energie te besteden aan de actie voor de wereldrevolutie.

Het is zelfs mogelijk, dat de Sovjet-Unie in het geheel geen communistisch Duitsland aan zijn Westgrenzen begeert

uit de niet onverstandige overweging, dat zo'n communistisch Duitsland wel eens dezelfde heerszuchtige neigingen zou kunnen vertonen als het nazi-Duitsland van vandaag en dat dit wel eens zou kunnen uitlopen op een voortzetting van de oude politiek onder een andere firmamaam.

En ten slotte is er de mogelijkheid, die de meeste kansen op een gelukkige samenwerking zou opleveren en waar zeker ook reël mee mag worden gerekend, dat de huidige omstandigheden de scherpe kanten van het bolsjewisme zouden afslijpen, Rusland en zijn intellectuelen zichzelf uit hun isolement zouden bevrijden en deel zouden hebben aan het vrije geestelijke verkeer van het Westen. Hierdoor zou definitief een einde kunnen worden gemaakt aan de vooroorlogse toestand, dat het officiële Rusland als grote mogendheid deelneemt aan het internationale diplomatieke overleg, maar tegelijkertijd in de vermomming van de Communistische Internationale het centrum is van waaruit het leven der volken met de wereldrevolutie en de dictatuur van het proletariaat wordt bedreigd.

Velen zijn geneigd in hun verontwaardiging over de huichelachtige Hitler-Goebbels ophitsing tegen de Sovjet-Unie en tegen het bolsjewistisch gevaar dat gevaar zelf te kleineren of zelfs het bestaan ervan te ontkennen. Een overigens voortreffelijk pamflet, uitgeworpen door de Royal Air Force en bestemd voor het Duitse volk om het in te lichten over de ware bedoelingen van Engeland en zijn bondgenoten, noemde het bolsjewistisch gevaar een propaganda-boeman. Dat is tegenover Hitler-Goebbels op zichzelf niet onjuist. Maar ons respect voor dit hernieuwd bewijs van de loyaliteit van Engeland in zijn optreden naar buiten tegenover zijn Russischen bondgenoot kan ons niet ervan weerhouden te zeggen: het is een halve waarheid, die, zoals bekend, soms erger is dan een hele leugen.

Wie beseft, dat boven alle economische waarden, boven alle stoffelijke welvaart uit *de geestelijke vrijheid het hoogste goed der beschaving* vertegenwoordigt, dat elke oplossing der sociale problemen, die de geestelijke vrijheid geweld aandoet, een waardeloze schijn-oplossing is en moet zijn, wie de geestelijke vrijheid beschouwt als de onmisbare voorwaarde om de mens aan zijn hoogste bestemming te doen beantwoorden, aarzelt niet bij de beantwoording van de vraag of er een bolsjewistisch gevaar bestaat. Het bestaat, zo goed als er een nationaal-socialistisch gevaar bestaat en het zal accuut worden in het moment, dat de overwinning van de Verbonden Volken het nazi-gevaar zal hebben bezworen.

Of het Westen dit gevaar zal kunnen bedwingen, hangt af van de vastberadenheid en voortvarendheid, waarmee het de oplossing van zijn eigen problemen ter hand zal nemen.

Indien Rusland, zijn bolsjewistische beginselen getrouw, in de eerlijke worsteling van het Westen om de oplossing van zijn politieke, economische en sociale problemen, de rol zou willen blijven spelen van onruststoker, dan zou tegen dit noodlottig drijven het scherpste verzet plicht zijn.

Gaat Rusland de weg ener waarachtige, dus niet in misleidende frases en theatervoorstellingen verlopende democratisering zijner politieke instellingen en organen van het openbare leven, dan kan daaruit een vruchtbare samenwerking geboren worden. Dan is er alle reden om het einde van de oorlog met optimisme tegemoet te zien en zich gereed te maken voor het moeilijke, maar zegenrijke werk van de Vrede.

September
November 1942

BIJLAGE I.

Uit „Politiek en Cultuur“ van Juni 1940.

Vijf Historische Dagen.

In de vroege ochtend van de tiende Mei begonnen vijf dagen, die voor altijd hun stempel op het leven van het Nederlandse volk hebben gedrukt.

Als een wervelwind stormde de Europese oorlog over ons land en rukte het uit de sfeer van schijnbare rust en onwaarachtige gemoedelijkheid, waarin de neutraliteitszwendel het had gebracht.

Nederland maakt thans kennis met de harde werkelijkheid van het tijdvak waarin wij leven.

Hoe kon dit alles gebeuren?

Bij het overdenken van de jongste gebeurtenissen en hun waarschijnlijke uitwerking op de toekomst van ons volk, moet men zich herinneren, dat reeds in de vorige wereld-oorlog Lenin, naar aanleiding van de doortocht der Duitse troepen door België, erop wees, dat men de gebeurtenissen niet naar hun uiterlijke verschijningsvorm moet beoordelen, doch de innerlijke drijfveren daarvan moet blootleggen.

Indien men thans vraagt, wat de innerlijke drijfveren waren, die Nederland in de oorlog gestort hebben, dan antwoorden wij: Naast het feit van de oorlog zelf, was de voornaamste drijfveer de Engelse oorlogs-politiek en de medeplichtigheid daaraan van de Nederlandse grote financiers en kapitalisten.

Ontelbare malen hebben wij in het jongste verleden aangevoerd, betoogd, bewezen, ja hebben wij het uitgeschreeuwd dat de oorlogspolitiek der Geallieerden, die alle kleine volkeren het recht tot neutraliteit ontzegt, ook ons land in de oorlog zou drijven.

Het feit, dat de Duitse troepen het eerst onze grenzen overschreden hebben, doet daar niets aan af.

Het bewijst slechts, dat Duitsland sneller handelde dan Engeland en Frankrijk.

Het is echter de Britse oorlogspolitiek, die ons land welbewust in de positie heeft gebracht, waaruit voor ons volk zoveel leed voortvloeit.

Deze Britse politiek is er op gericht, de oorlog zo lang mogelijk te rekken, zoveel mogelijk landen en volkeren er in te drijven om voor de Britse imperialistische belangen te vechten en te bloeden.

Daarvan is ook het Nederlandse volk het slachtoffer geworden. Dit was mogelijk, doordat de doorslaggevende cliëken der oliëkapitalisten, der rubber-aandeelhouders, de grote koloniale en wereld-financiers van Nederland door hun winstbelang met Groot-Brittannië verbonden waren. Dit was mogelijk doordat de, thans gevluchte, regering De Geer-Albarda in dienst van deze groot-kapitalisten en van hun Engelse chefs staat.

Deze regering was niet neutraal en kon niet neutraal zijn. Waarlijk neutraal in deze oorlog kan slechts één land zijn zoals de Sovjet Unie.

Het niet-aanvals- en vriendschapsverdrag tussen Duitsland en de Sovjet-Unie berust op zulk een werkelijke neutraliteit. De Sovjet-Unie heeft, geleid door de vooruitziende blik van Stalin, reeds bij het begin van deze oorlog de valse, Britse intriges ontmaskerd en doorkruist. Zij dacht er niet aan, de kastanjes uit het vuur te halen voor de heren van de Londense City, zoals helaas door de schuld van De Geer-Albarda het Nederlandse volk heeft moeten doen. De Sovjet-Unie zag terecht in het Brits-Franse imperialisme de machtigste vijand van het mensdom. Daarom sloot zij dit verdrag met Duitsland, gegrondvest op de vreedzame en vriendschappe-

lijke betrekkingen tussen het Duitse en het Sovjet-volk. Daarom breidde zij de handelsbetrekkingen met Duitsland voortdurend uit en zal daarmee ongetwijfeld nog belangrijk verder gaan.

Zo handelde een land, dat consequent neutraal is.

De Nederlandse regering echter, was en is bij deze oorlog van het begin af aan geïnteresseerd, omdat zij een imperialistische regering is. Wij hebben steeds en steeds weer herhaald tot zij ons door middel van de staat van beleg verbood de waarheid te laten drukken, dat de neutraliteit van de regeering De Geer-Albarda niets dan huichelarij en bedrog was en dat de Nederlandse groot-kapitalisten ons volk in de oorlog zouden drijven, in 't bijzonder, wanneer hun koloniale en geldbelangen dit zouden voorschrijven.

Zij hebben het gedaan!

Na vijf dagen en nachten het land aan de oorlog en daarmee gepaard gaande verwoestingen van levens en goederen te hebben blootgesteld, hebben de Nederlandse oorlogsleiders „wegens de grote overmacht” gecapituleerd.

Deze overmacht was echter ook reeds op de eerste dag aanwezig en men vraagt zich af, waarom er vijf dagen nodig waren om zich rekenschap te geven van een feit, dat een kind bekend kon zijn. Ook kon een kind begrijpen, dat de toegezegde „hulp” van Engeland op het zoveelste bedrog van het „perfide Albion” zou neerkomen.

De Engelse troepen konden de weg naar Nederland schijnbaar niet vinden; des te beter vonden zij de weg naar de oliëraffinerijen van West-Indië, die zij bezetten en de oliebronnen en rubber-productie van Indonesië, die zij aan de Geallieerden hebben dienstbaar gemaakt.

De Nederlandse groot-financiers wilden echter zelve deelgenoot van deze koloniale bezittingen blijven. Zij wilden hun aandeel in de oorlogswinsten der koloniën behouden, zij

wilden hun handelsvloot rendabel maken, zij wilden hun goud naar het buitenland, en hun aandelen van de Unilever, Shell en andere poliepen in veiligheid brengen. Zij wilden „bondgenoot worden van de Geallieerden en daarom hun regering naar Engeland overbrengen, ofschoon deze een dag van te voren nog met de bijbel in de hand zwoer „neutraal“ en „zelfstandig“ te zijn.

Daarvoor moest het Nederlandse volk deze vijf verschrikkelijke dagen doormaken en moesten tienduizenden Nederlandse soldaten en burgers hun leven laten.

Daarvoor brachten zij het bestaan der natie in gevaar en brachten zij het Nederlandse volk in de positie, waarin het thans verkeert.

Op hen, op de groot-kapitalisten en financiers, de koloniale handlangers van het Engelse imperialisme valt de zwaarste verantwoordelijkheid, naast die van het imperialisme in het algemeen, voor het gebeurde en voor alles wat ons volk nog zal moeten doormaken. Zij zijn en blijven de grootste vijanden van de werkende massa van Nederland.

Doch als wij over de heren spreken, mogen wij ook de rol van hun lakeien niet vergeten.

De ergste en walgelijkste rol in de tragedie van de Nederlandsche oorlogvoering speelt wel de leiding van S.D.A.P. en N.V.V. Hun aandeel aan het volksbedrog met de „neutraliteit“ is het grootst en misdadigst geweest, daar zij van begin af aan openlijk propagandisten voor de Geallieerden waren.

Door hun „Tweede Internationale“ en hun zgn. „Internationaal“ Vakverbond staan zij in directe dienst van hun Engelse partij genoten, die als ministers deel uitmaken van de oorlogsleiding der Geallieerden.

Zij stuurden met alle middelen op deelname van Nederland aan de oorlog, aan de zijde der Geallieerden aan.

De verschrikkingen van deze oorlog, die het Nederlandse volk geleden heeft en die nog te wachten staan, maakten zij mogelijk door hun kruiperij voor het vorstenhuis, hun stemmen voor de oorlogscredieten, hun ondersteuning zonder voorbehoud van de koloniale heerschappij der Nederlandse imperialisten, waarvoor zij zelfs, in de vorm van slagkruiserbouw, enorme lasten op het volk wilden leggen.

Na hun misdadig werk volbracht te hebben, zijn thans de S.D.A.P. ministers en andere hoogwaardigheidsbekleders naar Engeland gevlucht en hebben zij de door hen misbruikte arbeiders en hun organisaties aan hun lot overgelaten. De Nederlandse werkende massa's zullen echter nooit vergeten, wat zij misdaan hebben.

Een grote schoonmaak in de rijen der arbeidersmassa is eerste voorwaarde om in het heden en de toekomst een herhaling van de rol der S.D.A.P. - en N.V.V. - leiders onmogelijk te maken.

En dit betreft niet alleen hen, die vertrokken zijn. Velen, die gebleven zijn, of niet vertrekken konden, gaan thans voort hun oude 'spel te spelen.

De Nederlandse arbeiders zullen niet in staat zijn, vooral onder de huidige verhoudingen, hun belangen en hun toekomst te behartigen, als zij hun rijen niet radicaal van deze lieden zuiveren.

Want de tijd staat niet stil. Er moet gewerkt en opgebouwd worden, niet het minst op het gebied van het volksleven.

Ook op dit gebied zijn vele „heilige“ huizen ingestort in de vijf historische dagen en hun puin rust als een loden last op de volksmassa. Het moet worden opgeruimd om de grondslag vrij te maken voor nieuwe opbouw, zowel materieel als geestelijk.

De toestand, waarin het Nederlandse werkende volk door de voornaamste schuld van haar eigen financiers en impe-

rialisten is geraakt, is moeilijk, doch veel kan reeds worden hersteld.

Het belangrijkste wat hersteld moet worden is de vrede en de neutraliteit van Nederland.

De voortvluchtige regering heeft achter de rug van het volk ons land aan de zijde der Geallieerden in oorlog gebracht. Het belang der olie-kapitalisten schreef dit voor. Het belang van het Nederlandse volk schrijft echter dwingend voor dit oorlogsbondgenootschap met de Geallieerden niet te erkennen en mede te werken aan een zo spoedig mogelijk herstel van de vrede in het algemeen en van de vrede tussen het Duitse en Nederlandse volk in het bijzonder.

Daarom vordert het eigen belang van het Nederlandse volk, dat geen enkel gezag van de weggelopen regering meer wordt erkend, noch in Nederland, noch in de koloniën. Het Indonesische volk wordt thans voor dezelfde Engelse imperialistische doeleinden misbruikt, als waarvoor men het Nederlandse volk misbruikt heeft. Daaraan moet een einde komen. Het hoogste belang van de Nederlandse bevolking vordert dat zij, noch direct, noch indirect, steun verleent aan de oorlogvoering der Geallieerden, doch dat zij tegenover Duitsland een waarlijke neutraliteit in acht neemt. Herstel van de vrede en de vriendschap met het Duitse volk is de eerste stap, die het Nederlandse volk kan en moet doen, in het belang van herstel van de algemene vrede.

Dit betekent ook, dat het Nederlandse werkende volk tegenover de Duitse bezetting van ons land een correcte houding moet aannemen.

Verkapte handlangers van de Geallieerden, die onder dekking van de walgelijkste ogendienarij in het duister hun intriges voort pogen te zetten, hebben er misschien belang bij de economische en andere moeilijkheden waarin ons land verkeert te behouden en te verergeren, desorganisatie van

het openbare leven te veroorzaken en de levensstandaard van de werkende en werkloze arbeiders ten bate der oorlogswinstmakende „Vaderlanders” naar beneden te drukken, opdat honger en wanhoop hun werk zouden doen in het „achterland” van hun oorlogs-tegenstanders, terwijl de blok-kade ons volk van belangrijke levensbenodigdheden verstoken houdt.

De arbeiders en werkers van het platteland hebben echter daarbij geen enkel belang. Reeds genoeg heeft ons volk voor de „zaak” der Geallieerden geleden. Het heeft alleen belang bij een zo normaal mogelijke werkzaamheid, bij vrede en brood, bij een oplossing van economische moeilijkheden op grondslag van een rechtvaardige verdeling der beschikbare goederen ten gunste der arme Nederlanders en in de eerste plaats op kosten der, nog zeer talrijke, rijke Nederlanders.

De Nederlandse natie maakt een zware beproeving door, doch zij zal als wedergeboren uit deze beproeving opstaan, wanneer de arbeiders van stad en land tot de ziel van de natie zullen zijn geworden.

De Nederlandse natie heeft een verleden vol grofe tradities, ondanks dat dit werd besmeurd door de laagheid, hebzucht en roofzucht van de oude, heersende klassen.

Onze natie heeft recht op leven en zij zal leven! Haar goede, edele tradities zijn waard in ere gehouden en voortgezet te worden, Haar land, taal, cultuur en kunstschaten zijn waard beschut en opgekweekt te worden. Al moge het heden donker zijn, de Nederlandse natie zal de moeilijkheden overwinnen wanneer alle welmenende Nederlanders schouder aan schouder gaan staan en nieuwe wegen banen voor de toekomst van ons land en volk.

BIJLAGE II.

De binnenlandse politieke toestand in Nederland.

De ontwikkeling naar de Imperialistische wereld-oorlog.

(1940 verschenen.)

De ontwikkeling van de huidige oorlog gaat met snelle schreden naar zijn uitbreiding tot een tweede imperialistische wereldoorlog. Tot nu toe heeft het Britse imperialisme zware nederlagen geleden, zowel op het vaste land van Europa, als in Afrika en zijn de posities van het Britse imperium aanzienlijk verzwakt.

De „As“, onder aanvoering van het Duitse imperialisme, is er, ondanks zijn militaire sucsessen in Europa en zijn machtsuitbreiding in den Balkan en Afrika, niet in geslaagd het verloop van den oorlog volgens zijn eigen wensen en behoeften te bepalen. Zijn opzet tot het afdwingen van een snelle beslissing in een korte, beperkte „bliksemoorlog“, is tot nu toe mislukt en schijnt weinig kans op verwezenlijking in de naaste toekomst te hebben.

De voornaamste oorzaak daarvan is het verschijnen van de Vereenigde Staten op het oorlogstoneel en hun inmenging daarin door middel van aanzienlijke morele en militaire steun aan Engeland. Het Amerikaanse imperialisme bereidt zich koortsachtig voor op zijn intreden in de imperialistische oorlog tot het veroveren van de Kapitalistische wereld-heerschappij, waarbij het van de verzwakte positie van Engeland gebruik maakt om ook in Europa, Azië en Afrika de voorrang te verkrijgen.

Het militaire bondgenootschap tussen Duitsland, Italië en Japan is een poging tot het samenvatten van alle krachten

van de „as“-mogendheden tegenover deze nieuwe tegenstander, die hen tot het oproepen van hun laatste reserves (Spanje, Roemenië, ev. Hongarije) noodzaakt, terwijl Japan reeds aan de oorlog tegen Engeland en de Vereenigde Staten deelneemt. Tegenover de wanhopige strijd der imperialistische machten, waarin zij hun krachten onderling verteren, staat de gestadige versterking van de Socialistische Sovjet-Unie en de snelle vermeerdering van haar gewicht in het wereldgebeuren, waarbij ze voortgaat de tot hun uiterste spits opgevoerde tegenstelling der imperialisten voor de versterking van de posities van het wereldproletariaat, en de onderdrukte volkeren in de koloniën te benutten.

In de laatste tijd pogen de Engelse oorlogsvoerders weer opnieuw een ingrijpen van de Sovjet-Unie te hunnen gunste in de oorlog te suggereren en zelfs is van Duitse zijde een dergelijk balletje opgeworpen. De verklaringen van de Sovjet-pers lieten echter dienaangaande geen illusies bestaan en wezen op de onveranderde neutraliteit van de Sovjet-Unie.

Dit stemt overeen met de taak, die de Sovjet-Unie te vervullen heeft en die niet bestaat in het deelnemen aan de imperialistische oorlog, doch in het voeren van de strijd van de arbeidsklasse en de volkeren tegen het imperialistische bloedbad, voor de vrede en hun bevrijding van het imperialistische juk.

De leuze „Nieuw Europa“ en de positie van Nederland.

Ofschoon, zoals uit bovengenoemde korte schets blijkt, nog generlei beslissing in de oorlog is bereikt, maken de „As“-mogendheden en in het bijzonder Duitsland, grote haast bij het verteren van de oorlogsbuit. Terwijl het geenszins vaststaat, dat zij de thans bezette gebieden zullen kunnen behouden, maken zij reeds plannen voor een „Nieuwe

wereldorde" en poogt de Duitse regering haar heerschappij vormen te geven onder de benaming van „Nieuw Europa”.

Hoe en met welke methoden wil de Duitse regering deze heerschappij vestigen?

In geheel kapitalistisch Europa, Azië en Afrika, heerste tot nu toe de Franse-Engelse imperialistische machtsgroepering in de vorm van het stelsel van Versailles.

Na hun overwinning in de wereldoorlog van 1918 heerste dit stelsel van Versailles door middel van financiële en economische doordringing, samengaan met zijdelingse politieke controle op, de zwakkere landen. Het stelsel van Versailles beruiste op de onderworpenheid van Duitsland en een gehele reeks zwakkere staten als Tsjecho-Slowakije, Polen, de Oostzeestaten enz., die in 1918 door Versailles kunstmatig in het leven waren geroepen. Door middel van het stelsel van Versailles sloegen de overwinnaars van 1918 de Duitse revolutie neer, evenals de revolutionaire bewegingen in Oostenrijk, Hongarije en de Oostzeelanden, die als gevolg van de eerste wereld-oorlog waren ontstaan. Het stelsel van Versailles is thans ten einde en nu wenst Duitsland het te vervangen door zijn eigen stelsel.

Het Duitse stelsel van het „Nieuwe Europa” zal nog erger zijn dan Versailles. Niet omdat er in de grond van de zaak verschil is tussen het Duitse en Engelse imperialisme. Doch sinds 1918 is het met het kapitalisme steeds bergaf gegaan. Het imperialisme is het „stervende kapitalisme” en tevens de vooravond van de proletarische revolutie, schreef Lenin. De huidige oorlog is een nieuwe en diepgaande crisis van dit stelsel. Elke imperialistische macht, die deze oorlog zou winnen, zal tot de uiterste vormen van geweld-heerschappij zijn toevlucht moeten nemen om de volkeren onder zijn juk te dwingen en te houden. Duitsland's regering wil dit doen door toepassing van de methoden der totalitaire dictatuur op Europese, ev. wereld-schaal.

Het „Nieuwe Europa” zal een volkeren-gevangenis worden erger dan de wereld ooit gezien heeft.

Het Duitse imperialisme past zowel de beïnvloeding van de onderworpen landen toe, als totale annexatie. De politieke verovering van dergelijke landen is daarbij slechts voorbereiding van de annexatie.

Reeds zijn achtereenvolgens Oostenrijk, Tsjechië, Polen (behalve de West-Ukraine en andere niet-Poolse gebieden, die naar de Sovjet-Unie zijn teruggekeerd) Elzas-Lotharingen en Luxemburg bij het Duitse rijk ingelijfd. Noorwegen is onder nationaal-socialistische heerschappij gebracht, als eerste stap naar de annexatie. Nederland dreigt hetzelfde lot.

De voorbereiding van de annexatie en verduitsing van Nederland.

Om de bedoelingen van de Duitse regering met Nederland te kunnen peilen, mag men allerminst afgaan op officiële verklaringen van Duitse zijde, of van de N.S.B. Deze zijn er slechts op berekend om delen van de Nederlandse bourgeoisie en van de arbeidersklasse met illusies te voeden en voor de Duitse zaak te winnen. Een andere taal spreken de handelingen van de bezettingsoverheid. Uit al deze handelingen blijkt duidelijk, dat men niet uitgaat van het doel om Nederland gedurende de oorlog militair te bezetten, doch dat men het land wil *annexeren* en in het politieke en economische stelsel van Duitsland wil inlijven. Dit betekent de vernietiging van de Nederlandse nationaliteit en de verduitsing van het Nederlandse volk.

De eerste stappen daartoe zijn reeds gedaan.

De bezetter heeft in Nederland elke vorm van politieke vrijheid en eigen organisatie van de werkende massa's afgeschaft, de C.P.N. en S.D.A.P. verboden, de vakorganisaties gelijkgeschakeld, pers en radio gelijkgeschakeld, de

arbeidsbeurzen tot werfbureaux voor arbeidskrachten voor Duitsland gemaakt, anti-semietische wetten afgekondigd, het gehele staatsapparaat onder leiding van Duitse ministers geplaatst (rijks-commissarissen) naast de benoeming van N.S.B. elementen in hoge staatsambten, het gehele bedrijfsleven en financiële leven onder Duits commando geplaatst.

Al deze en de nog komende maatregelen hebben ten doel Nederland in hoofdzaak tot een agrarische kolonie van Duitsland te maken, met een industrie en landbouw, die op de behoeften van de Duitse oorlogsvoering is ingesteld, de Nederlandse werkers tot slaven te maken, hen door de rassenhaat tegen elkander op te zetten, en onder het politieke juk van het nationaal-Socialisme te dwingen.

Dat is de werkelijkheid, die bedoeld is, wanneer men van Duitse zijde verklaart, dat het Nederlandse volk eigenlijk „germaans” is, tijdelijk uit het Duitse rijk afgedwaald, doch dat het thans tot Duitsland moet terugkeren. De Duitse bezetter zoekt voor de verwezenlijking van zijn doeleinden steun bij de Nederlandse bourgeoisie, die hij de rol van zetbaas van het Duitse imperialisme heeft toegedacht. Hij maakt hierbij gebruik van de oude scheiding in Engels-georiënteerde en Duits-georiënteerde groepen in de bourgeoisie die ook zijn weerspiegeling in de reformistische arbeidersbeweging (S.D.A.P. en N.V.V.) en in confessionele partijen vindt. Met behulp van de N.S.B., die haar voornaamste steunpunt is, poogt de Duitse regering die delen van de Nederlandse bourgeoisie voor zich te winnen, die altijd Duits-gezind waren of onder de indruk der bezetting naar Duitsland werden georiënteerd. Daarnaast poogt de bezetter zich meester te maken van de jeugd, waartoe o.a. de nationaal-socialistische gelijkschakeling van het onderwijs op het program staat.

De N.S.B. en andere fascistische groepen.

Reeds voor de oorlog was de N.S.B. onder de volks-massa geïsoleerd en de oorlog zelf heeft haar invloed nog doen verminderen. Een concurrerende fascist, de Zwart-Frontleider Arnold Meyer, schreef nog onlangs, dat de N.S.B. door het gehele Nederlandse volk wordt gehaat. Desondanks staat het vast, dat de N.S.B. de enige groep der Nederlandse bourgeoisie is, waar de Duitse regering volle zeggenschap over heeft en die zij als betrouwbaar werktuig kan gebruiken.

Daarom heeft de Duitse bezetter zich tot taak gesteld van zijn macht gebruik te maken om de N.S.B. langs verschillende wegen een massa-basis te verschaffen. Zij oefent voortdurend druk uit op de andere fascistische groepen, zoals Zwartfront enz., om met de N.S.B. te versmelten. Een afzonderlijke S.S. werd opgericht, ook voor niet-leden der N.S.B. toegankelijk, „Rechtsfront” voor gerechtsambtenaren, „Perskamer”, „Cultuurkring” en dergelijke corporatieve instellingen werden opgericht. De W.A. leider Van Genechten werd Procureur bij het Haagse Gerechtshof gemaakt.¹⁾ Rost van Tonningen Rijkscommissaris tegen de politieke arbeiderspartijen, Woudenberg dictator der vakbeweging, aller lei hoge N.S.B. functionarissen werden benoemd bij politie en pers.

Langs deze weg, waarschijnlijk eindigende in een soort „gouwleiderschap” van Mussert, wil de Duitse regering de N.S.B. tot machtsinstrument van Duitsland in Nederland maken, als vergaarbak van renegaten en misleiders uit alle groepen der bevolking.

De „Nederlandse Unie” en de „oude burgerlijke partijen”.

De zogenaamde „Nederlands Unie” onder leiding van den katholiek-fascistische Prof. De Quay en nog 2 anderen, is

¹⁾ Inmiddels door Rost van Tonningen vervangen.

een aanvankelijk groots opgezette poging van groepen der reactionaire bourgeoisie om zich bij het Duitse imperialisme aan te bieden en naar de functie van slavendrijver over de werkende massa van Nederland te solliciteren. Een „eenheidsfront” van de oude coalitie-partijen van De Quay tot Colijn en Koos Vorrink, was gestrand op de klip van de tegenstellingen tussen de Engels-gezinden en Duits-gezinden.

De Duitse bezetter stelde als voorwaarde, dat de Nederlandse reactionairen bij hen slechts in de gunst konden komen, wanneer zij de leiding van Duitsland in Europa erkenden.

Onder de indruk van de Duitse overwinning in Frankrijk was zelfs Colijn bereid de Duitse leiding te erkennen en met Duitsland een koehandel te openen over „gemeenschappelijke” uitbuiting van de volkeren van Nederland en Indonesië.

Later, bij het veranderen van de militaire toestand trok hij zijn brochure „Aan de grens der twee werelden” weer terug. De Duits-gezinde groep onder leiding van Prof. De Quay zette de „Nederlandse Unie” op touw.

De grondslag van het Program dezer Unie is de gedachte, dat het kapitalisme, noch tijdens, noch na de oorlog in staat zal zijn te heersen zonder fascisme. Hier is een deel der Nederlandse bourgeoisie, die in feit hetzelfde wil als de N.S.B., doch door „Nederlandse camouflage” het Duitse fascisme [beter denkt ingang te kunnen verschaffen dan het openlijke Duitse filiaal. Een illustratie daartoe was haar laffe goedpraterij der anti-semietische maatregelen.

De reactionaire, meest katholieke, bourgeois, die de „Nederlandse Unie” leiden, zoeken daarom aansluiting bij het Derde Rijk, wiens leiding zij erkennen. Zij spiegelen de massa voor, dat zij door een grote aanhang in staat zullen zijn een „gunstiger” behandeling van Nederland door de Duitse regering te verkrijgen. Erkenning van de Duitse leiding in Europa betekent echter de annexatie van Nederland erkennen.

De bezetter steunt doelbewust daarop aan; hij maakt een dankbaar gebruik van de propaganda der „Nederlandse

Unie” voor onderwerping aan de Duitse leiding en het „sterke gezag”. Na enige tijd zal hij de „Nederlandse Unie” voor de keus stellen zich met de N.S.B. te verenigen of te verdwijnen. De leiders van de „oude burgerlijke partijen”, vanaf de anti-revolutionairen tot de S.D.A.P. (als burgerlijke „arbeiderspartij”), bleven trouw aan Engeland, afgezien van de kortstondige afdwaling van Colijn. Zij dromen ervan hun oude macht met behulp van de Engelse strijdkrachten weer terug te krijgen, waarna ook zij een „sterk gezag” zullen invoeren, dat de massa’s even grote ellende brengen zal als thans het Duitse regiem. Zij zijn evenmin Nederlands als de „Nederlandse Unie”, doch slechts de dienst-knechten van een der imperialistische wereldmachten, die in deze oorlog om de heerschappij over de volkeren strijden.

De „Socialistische Werkgemeenschap”

De voorbereiding van de annexatie van Nederland maakt het voor den Duitsen bezetter vooral noodzakelijk steunpunten onder de arbeiders te vormen. Immers de arbeiders-klasse en de mogelijkheid, dat zij tot zelfstandige klasse-actie tegen de oorlog en het imperialisme overgaat, vervult de imperialisten met schrik en beven.

Daarom laaf de bezetter niets onbeproefd om, naast, het verbod van de arbeiders-organisaties, nieuwe middelen te gebruiken om langs demagogische weg groepen arbeiders aan zich te binden en de massa in verwarring te brengen.

De eerste aanhanger van het fascisme, die zich tijdens de bezetting ontpopte, was Paul Kiës. Echter bezat deze slechts een handvol aanhangers. Daarna stelde de bezetter Rost van Tonningen als commissaris aan van de S.D.A.P. R.S.A.P. en de Communistische Partij. De opzet was om een deel van de kaders dezer partijen te „lijmen” of om te kopen en de N.S.B. een basis onder de arbeiders te verschaffen.

De Communistische Partij handelde als de werkelijke tegenwoordigster van de werkende massa’s. Zij verhinderde

elke inmenging van den bezetter of diens commissarissen in de zaken van de partij en trok daaruit alle consequenties, teneinde haar volle zelfstandigheid te kunnen bewaren. De R.S.A.P.-leiding, voor zover die bestond, capituleerde, zoals van een trozskistische groep niet anders te verwachten was. In de S.D.A.P. ontstond een scheuring in de leiding. Een deel van de partijleiding, die in Nederland is capituleerde en werkt samen met den bezetter. Dit betreft vooraf een aantal redacteuren van „De Arbeiderspers”, die deze krant, onder aanvoering van den secretaris der hoofdredactie Van Overbeek, aan de Nazi-Commissarissen uitleverden. Verder zijn hierbij A. de Vries en A. Pleysier, de leiders van de V.A.R.A., sommigen bestuurders van het Instituut voor Arbeiders-ontwikkeling en tenslotte het grootste deel van de lagere vakverenigingsbestuurders. Zij worden gesteund door den ouden partijbestuurder Vliegen.

Een andere groep van het P.B. der S.D.A.P. weigerde samenwerking, voornamelijk onder leiding van Koos Vorrink en roept thans op tot bedanken voor de „Arbeiderspers”, V.A.R.A. en Instituut.

Deze houding is ingegeven door de Engelse oriëntering van deze groep der partijleiding en niet door de wil om zelfstandige proletarische strijd te voeren. In de meeste afdelingen der S.D.A.P. hadden de functionarissen reeds bij het binnentrekken der Duitse troepen alle registraties en bescheiden vernietigd. Door dit alles was het den bezetter niet mogelijk de S.D.A.P. als geheel in handen te krijgen.

Hij ging er toen toe over om een nieuwe partij op te richten, de zgn. „Nederlandse Socialistische Werkgemeenschap”. Het doel van deze organisatie is om zoveel mogelijk leden en kaders, die verbinding met de massa der arbeiders hadden, om te kopen of te bedriegen en voor de wagen van de Duitse overheersing te spannen, om daarna, evenals de „Nederlandsche Unie”, de nieuwe partij door de N.S.B. te laten opslorpen. Ook de „Socialistische Werkgemeenschap” erkent de Duitse imperialistische leiding in Europa en overal

elders, d.w.z. zij ondersteunt een „nieuw” imperialistisch Europa, waardoor Nederland als natie vernietigd zal worden. De lieden, die dit vuile werk op zich genomen hebben, plegen hoogverraad aan hun land en de arbeidersklasse. Elementen als van Overbeek, die zich altijd door hun fanatieke vijandschap tegen het communisme en de Sovjet-Unie onderscheidden, laten thans het masker vallen. Waren zij vroeger reeds sociaal-fascisten, thans zijn zij openlijke nationaal-socialisten geworden.

Nog veel gevaarlijker dan deze stuiversgasten zijn diegenen, die uit lafheid, omdat zij de consequenties van de strijd tegen de imperialistische oorlog niet aandurven, of op grond van illusies, aan de oprichting van deze N.S.W. hun steun geven. Zij bezigen het argument, dat men bij elkaar moet blijven en desnoods tijdelijk wat water bij de wijn moet doen, om een door de Duitse bezetting toegelaten organisatie te mogen instandhouden.

Natuurlijk moeten de proletarische krachten van Nederland bij elkaar blijven en zich nog vastter aaneensluiten, doch volkomen onafhankelijk van elke imperialistische heersersgroep. Het oprichten van een partij, die de Duitse leiding erkent en haar steunpunten wil verschaffen onder de arbeidersklasse, brengt juist verdeeldheid onder de arbeiders en scheurt hen van elkaar.

Om dergelijke gevaarlijke illusies kracht bij te zetten, heeft de Duitse bezetter zelfs beloofd, om deze nieuwe partij „zonder curator” te laten bestaan. Dit is echter doorzichtig als glas; nadat men Tjerk van der Zee in zijn dienst heeft genomen, kan men Rost van Tonningen ander werk geven. De werkelijkheid is thans zo, dat geen enkele arbeidersorganisatie door de Duitse bezetting toegelaten wordt, die niet blindelings al zijn bevelen uitvoert en zijn imperialistische doeleinden, ook tegen het Nederlandse volk gericht dient.

De Vakbeweging.

Onder dictatuur van den N.S.B.-er Woudenberg is het

N.V.V. en de neutrale vakbeweging gelijkgeschakeld in afwachting van de confessionele vakbonden. De Duitse bezetter wenste voor alles de vakbonden in handen te krijgen, daar zich daarin de massa der arbeiders bevindt. Het stelsel der gesubsidieerde werklozenkassen, door de Nederlandse reactie uitgedacht, bewijst thans de Nazi's goede diensten, daar vele arbeiders daardoor gedwongen zijn hun contributie aan de vakbonden te blijven betalen. Ook bij de regeling der arbeidsvoorwaarden zijn de arbeiders van de vakbonden afhankelijk. De arbeiders kunnen er daarom geen afstand van doen om ook in de vakbonden hun eisen te stellen en hun levenspeil te verdedigen tegen de voortdurende verslechtingen, die de oorlogstoestand hen oplegt. Sommige sociaal-democraten geven het parool om voor de vakbonden te bedanken. Dit is absoluut verkeerd en schadelijk voor de bevrijdingsstrijd van de arbeidersklasse en het Nederlandse volk. Ondanks de nazi-heerschappij in de besturen, moeten de arbeiders in de vakbonden blijven en daar hun eisen aan de besturen, aan de ondernemers en eventueel aan de overheid stellen. De taak van vrijheidsstrijders in de vakbeweging is om er volhardend revolutionair werk te blijven verrichten „met list en verzwijging” van de waarheid” (Lenin) er in te blijven en opofferingsvol aan het opklaren van de arbeiders werken, in de vakbonden illegale cellen te vormen, functies te bezetten, en deze organisaties op alle manieren te benutten om de verbinding van de vrijheidsstrijders met de massa der arbeiders te vestigen en te versterken.

De taken van de Nederlandse arbeidersklasse.

De vraag, of het Duitse imperialisme zijn voornemens met Nederland zal kunnen verwerkelijken hangt, naast het verdere verloop van de oorlog, in de eerste plaats af van de zelfstandige strijd van de arbeidersklasse voor brood, vrede en vrijheid. De maatregelen der bezetting enerzijds en de Engelse blokkade anderzijds brachten de ergste ellende over het land. De arbeidersklasse, onder leiding van zijn revoluti-

naire voorhoede, moet in de bedrijven en de vakbonden zijn levenspeil verdedigen door te strijden voor loonsverhogingen, verhoging der werklozenuitkeringen, wachtgelden en pensioenen. Bijzonder getroffen zijn grote aantallen arbeiders, wier werktijd verkort is. Zij moeten strijden voor uitbetaling van het volle weekloon van 48 uren. In verband met de verduistering is den arbeiders hun vrije Zaterdagmiddag en bij het werk op de vliegvelden is hun zelfs de vrije Zondag ontnomen. Deze moeten worden teruggeëist, op kosten der ondernemers.

De werkloosheid is tijdens de bezetting geweldig toegenomen. De bezetter maakt daarvan gebruik om grote aantallen arbeidskrachten te dwingen in Duitsland te gaan werken. De Nederlandse arbeiders moeten strijden tegen elke dwang tot werken in Duitsland, waardoor zij maandenlang van hun huisgezinnen worden gescheiden en onder de gevaarvolste omstandigheden werken. Zij moeten solidair zijn met de Duitse arbeidersvrouwen, die hun mannen teruggeisen om hun plaats in het bedrijf weer in te nemen, in plaats van onder de wapens te blijven om andere volkeren te onderdrukken.

In verband met de toenemende voedselnood moet strijd worden gevoerd tegen de uitplundering van het land door den bezetter en worden geëist, dat de voedselvoorraden in Nederland blijven.

De grote massa der boeren en in het bijzonder de tuinders lijden grote schade door de oorlog en de maatregelen van den bezetter. Samen met hen moet de arbeidersklasse strijden tegen de afslachting van de veestapel, voor lonende prijzen voor de land- en tuinbouwproducten.

De Nederlandsche arbeidersklasse moet in de strijd tegen de oorlog en voor de bevrijding van Nederland zich solidair verklaren met de Communistische Partij van Duitsland, die onmiddellijk haar stem verheven heeft tegen het wapenstilstandsverdrag met Frankrijk (Compiègne) en opkomt voor de onmiddellijke vrede zonder *annexaties*.

De sociale en nationale bevrijdingsstrijd, waarin de arbeidersklasse het gehele volk vooraan gaat en leiden moet, gaat om de volledige politieke zelfstandigheid van Nederland en het breken van het eigen, zowel als het vreemde imperialistische juk. Het gaat om de verovering van de meest uitgebreide democratische rechten voor het werkende volk, voor het vernietigen van het kapitalistische stelsel en het scheppen van een socialistisch Nederland.

De weg daartoe leidt over de gemeenschappelijke strijd van de Nederlandse arbeiders en arme boeren met het internationale proletariaat, samen met de Sovjet-Unie, tegen de imperialistische oorlog, voor vrede zonder annexatie, voor de proletarische macht.

Voor deze strijd is voor alles de eenheid van de arbeiders noodzakelijk. De S.D.A.P. heeft opgehouden te bestaan. Een deel harer leidende elementen staat in Engelse, een ander deel in Duitse imperialistische dienst. De Communisten stellen de Sociaal-Democraten, die aan de zaak van de arbeidersklasse trouw willen blijven, voor om hun strijd gemeenschappelijk te voeren en in de bedrijven, in de ledenmassa der vakverenigingen, in de steden en dorpen, de grondslagen te leggen voor de proletarische eenheid in de strijd tegen de oorlog en voor een vrij Nederland.

Het is in het belang van de totstandkoming van deze eenheid, dat de arbeiders zonder terughouding de oorzaken ontleden, die tot het bankroet van de S.D.A.P. hebben geleid en de reformistische politiek met wortel en tak wordt uitgeroeid.

De arbeidersklasse moet in de huidige omstandigheden meer dan ooit een zelfstandige proletarische en revolutionaire politiek voeren, om, naar het voorbeeld van de Bolsjewiki in 1917 eens en voor altijd een eind te maken aan de imperialistische volkerenslachten.

Daarom kan geen enkele vorm van samenwerking met en geen enkele concessie aan den Duitsers bezetter worden toegelaten. De Nederlandse arbeiders en vrijheidssrijders moeten

vriendschappelijk staan tegenover het Duitse volk, dat de vrede wenst, zij moeten verbroederen met Duitse soldaten, die slechts gedwongen in Nederland vertoeven, zelve slachtoffers zijnde van het Duitse imperialisme.

Doch zij moeten onwankelbaar afwijzend blijven staan tegenover de bezettings-overheid en allen, die in haar dienst staan of met haar samenwerken.

De strijd voor een vrij en socialistisch Nederland vereist volhardende, opofferingsvolle politieke en organisatorische arbeid. Zij vereist, vooral in het huidige stadium, *absolute* voorzichtigheid tegenover den bezetter.

De nog steeds in de arbeidersmassa aanwezige onderschatting van het Duitse fascisme, de traditionele legaliteitsgewoonten, de zorgeloosheid en roekeloosheid, die het gevolg zijn van het volslagen gebrek aan revolutionaire ervaring der Nederlandse arbeiders, moeten bestreden worden. In vele gevallen zijn dergelijke uitingen de schijn-radicalen dekmantel voor capitulatie-stemmingen en gebrek aan uithoudingsvermogen. Op moedige en voorzichtige wijze moet de aanvankelijke passiviteit door de bezetting veroorzaakt overwonnen worden, in rotsvast vertrouwen op de komende revolutionaire ontwikkeling van de massa in alle oorlogvoerende landen, die in de Sovjet-Unie haar steeds machtiger wordend, internationaal bolwerk bezit.

BIJLAGE III

DE VONK

7 Januari 1942

Nationale eenheid voor de nationale bevrijding.

Twee kampen.

Op het ogenblik is de wereld verdeeld in twee grote kampen: aan de ene zijde de fascistische „As", aan de andere de democratieën. Onmiskenbare verschijnselen wijzen erop, dat het in het fascistische kamp begint te kraken. In Duits-

land is, onder invloed van de slagen van het Rode Leger een politieke crisis uitgebroken, waarop wij nader zullen terugkomen. Dit zijn de eerste tekenen van de beginnende aftakeling van de sterkste, leidende macht van de „As”.

Het kamp van de Geallieerden vertoont een geheel ander beeld. Tussen de staten, die tot het oorlogsblok der Geallieerden behoren, bestaan grote verschillen in staatsvorm, in politieke en sociale stelsels. De Vereenigde Staten is een burgerlijke republiek, Groot-Brittannië is een koloniale grootmacht, de Sovjet-Unie is een socialistische staat, waarin de ruimste democratie, steunende op de gehele werkende bevolking van stad en land bestaat.

Niettegenstaande deze verschillen groeit de eenheid tussen deze staten.

Hitler had zijn voornaamste hoop gebouwd op de verschillen en tegenstellingen, die tussen hen bestaan. Speculerend op „het spel der klasse-tegenstellingen en de vrees voor het spook der revolutie”, zoals Stalin het heeft geschilderd, trachtte hij, onder voorwendsel van een „kruistocht” tegen het communisme de grootmachten der democratie tegen elkaar op te zetten om echter in werkelijkheid voor het fascisme de weg vrij te maken naar de wereldheerschappij.

In Frankrijk is dit spel geslaagd. Daladier en Blum, na hen Pétain en Darlan capituleerden. Uit angst voor het eigen volk „legden zij hun vaderland voor de voeten van Hitler” (Stalin).

Engeland en Amerika echter verkozen de gemeenschappelijke strijd met de Sovjet-Unie boven een capitulatie of een compromis met Hitler.

Het is gebleken, dat deze politiek de juiste was. Het was de Sovjet-Unie, die Hitler zijn eerste en beslissende nederlaag toebrengt. Nog is het Nazidom niet overwonnen; definitief en onherroepelijk vernietigd kan het alléén worden door een uiterste, verenigde krachtsinspanning. Tot dit doel wordt thans gestreefd naar een *gemeenschappelijk krijgsplan*

tussen Amerika, Engeland, Nederland, de Sovjet-Unie en China

De strijd tegen de Nazi-heerschappij hangt echter niet alleen af van de oorlogvoering van buiten af; *zij hangt in hoge mate af van strijd van binnen uit, in de bezette landen*, waartoe ook ons Nederland behoort.

De strijd in Nederland.

Anderhalf jaar zucht ons land reeds onder de ijzeren hiel van de Nazi-barbaar. Al die tijd heeft het Nederlandse volk zijn weerstand tegen het Hitlerisme standvastig volgehouden. De vijand heeft met beloften en doodvonnissen gewerkt, hij heeft het goud der corruptie laten rollen en ons volk zijn schijnheilige liefdes-verklaringen niet gespaard. Hij heeft niet alleen geen voet aan den grond gekregen, doch de haat en de weerstand van ons volk tegen hem en zijn Mussert-knecht zijn in kracht toegenomen en worden elken dag feller en feller. Deze weerstand is geen gevoelskwespie, doch een weloverwogen overtuiging. Zij wordt gedragen en geleid door verschillende illegale organisaties. Deze georganiseerde krachten behoren hoofdzakelijk tot drie richtingen: De communistische beweging, het comité „Vrij Nederland” en de Rooms-Katholieke beweging. Dat zijn voornamelijk de drie actieve krachten, die in het bezette Nederland werkzaam zijn. Wanneer eens van de vaderlandse strijd tijdens de bezetting de geschiedenis geschreven zal worden, dan zullen de heldenmoed, de doodsverachting en overstoortbare volharding, die deze krachten aan de dag leggen, daarin een eereplaats innemen. Deze stille strijd in het duister van de fascistische nacht gaat thans een nieuw stadium in. De ontwikkeling van de vrijheids-oorlog, daarbuiten, op de slagvelden en de wereldzeeën, is reeds zover gevorderd, dat lijdelijk verzet in de bezette landen reeds niet meer voldoende is. In sommige landen, zoals Joego-Slavië, wordt reeds open oorlog tegen den bezetter gevoerd. Frankrijk grijpt ook reeds naar het uiterste verzet. De tijd eist van ons, dat wij *van passieve tot actieve weerstand* overgaan.

Het offensief staat voor de deur, ook in bezet Nederland!

Om hierbij zijn roemrijke taak in de wereldstrijd voor de vrijheid te kunnen vervullen, heeft ons volk nieuwe krachten nodig, grotere krachten dan voorheen. De vijand slaapt niet en poogt, door een verscherpte terreur zijn macht te handhaven. Deze macht moet worden weerstaan en hij moet worden gebroken! Daarvoor heeft ons volk zijn uiterste krachten nodig en die kan het alléén putten uit zijn eenheid!

Eén doelstelling, één krijgsplan, één leiding zijn niet alleen noodzakelijk voor de democratische krachten daarbuiten in de wereld, doch nog meer noodzakelijk hier binnen, in ons eigen land!

Alle vaderlandse krachten, die tegen den fascistischen vijand strijden, moeten daartoe verzameld worden om de komende strijd, die alles van ons vergen zal, verenigd tegevoel gaan.

De doelstelling: De democratie.

Wij willen in dit geschrift de inzichten van de communistische illegale beweging in deze zaak uiteenzetten en aan het oordeel van onze landgenoten onderwerpen.

In de eerste plaats voor wat betreft de doelstelling.

In sommige kringen houdt men zich ijverig bezig met het smeden van toekomstplannen en het uitdenken van toekomstige sociale stelsels. Zo deed men bv. in de „Unie”; ook in sommige kringen der voormalige sociaal-democratie „studeert” men voor de toekomst. In het heden weigert men echter iets te doen. De „Unie”-plannenmakers zochten het compromis met de Duitsers, de „studerende” sociaaldemocraten zoeken hun heil in een even gemakkelijke als ongevaarlijke passiviteit, dwz. zij onderwierpen zich aan den bezetter, in plaats van hem te bestrijden. Het gepraat, over wat „na de bevrijding” komen moet is dan ook het vaste herkenningsteken van de *passieve* elementen. De *actieve*

vaderlandse strijders hebben werk genoeg aan de bevrijding zelve!

De doelstelling voor de strijd zal er één moeten zijn, waarop ons gehele volk zich verenigen kan, en die mogelijkheden tot onmiddellijke actie biedt.

Deze doelstelling is:

1e. het verjagen van de Duitse inbrekers van ons grondgebied en het uitroeien van de fascistische landverraders, de N.S.B. en geheel haar aanhang;

2e. het herstel van het Rijk der Nederlanden in zijn volle omvang, met al zijn staats-instellingen, zijn democratische Grondwet, zijn gewefensvrijheid en al de rechten en vrijheden van zijn burgers.

Bezwaren

Tegen deze eenvoudige en ondubbelzinnige doelstelling hebben wij van twee zijden bezwaren te verwachten.

Van *zgn. rechtse zijde* verklaart men, dat de Duitse bezetting moet worden opgevolgd door een „sterk autoritair regime”, om de sociale en economische moeilijkheden meester te worden. Daartegen kunnen wij slechts aanvoeren, dat een gemeenschappelijke strijd voor de bevrijding van ons land een geest van wapenbroederschap kweekt onder de brede lagen der bevolking, waardoor een betere atmosfeer voor het oplossen van sociale en economische vraagstukken wordt geschapen, dan door het na-apen van het Duitse „autoritaire” regime. Het is bovendien volkomen ondenkbaar, dat het Nederlandse volk het fascisme er langs de voordeur zal uitwerken, om het er langs een achterdeurtje weer binnen te laten.

Van *zgn. linkse zijde*, van de zijde van bekrompen sectariërs, horen wij de tegenwerping: moeten wij ons bloed vergieten om het verleden weer te herstellen? Moeten wij ons hier misschien inspannen om de Koningin weer binnen te halen? Tot dezen zeggen wij het volgende: De terugkeer van het „verleden” betekent een enorme stap *voorwaarts* in vergelijking met het tegenwoordige concentratie-kamp-

regime van Seyss Inquart en Mussert. De te voeren strijd en de te brengen offers daarvoor zijn dus ruimschoots de moeite waard. Bovendien is het onjuist om het herstel van de grondwettelijke Nederlandse staatsinstellingen en wetten verachtelijk als „verleden” te bestempelen.

Wat vroeger, was keert toch niet meer terug. De mensen hier in Nederland zijn geheel veranderd in de bittere 1½ jaar, die achter ons liggen en zij zullen in de komende strijd nog meer veranderen. Ons volk heeft een harde, politieke leerschool doorlopen. *En van het volk hangt alles af.* Het gaat er thans niet om, welke politiek in een bevrijd Nederland zal overheersen, welk dogma, welke kerk, welke partij regeren zullen, het gaat niet om communisme, liberalisme of solidarisme. Het gaat er om het volk de gelegenheid te geven over zijn eigen lot te beslissen en zich in volle vrijheid daarover uit te spreken.

Het gaat om de democratie!

Daarvoor moet het fascisme worden vernietigd, daarvoor moeten alle vrijheidslievende Nederlanders zich verenigen. En wat nu de Koningin betreft, welnu, wij zien haar liever vandaag terugkeren dan morgen!

Men moet al bijzonder bekrompen en van elk gevoel van verantwoordelijkheid voor het lot van ons volk gespeend zijn, om zich in de tegenwoordige tijd te verdiepen in beschouwingen over monarchie of republiek. Dit kan, nu ons volk in de stalen boeien van het Hitler-stelsel gekneld ligt, toch geen onderwerp voor verdeeldheid of zelfs meningsverschil zijn. De Koningin is het Staatshoofd, volgens de Nederlandse staatsinrichting. Het heeft geen zin te strijden voor het herstel van de Nederlandse grondwettelijke staat, en daarbij voorbehoud te maken ten opzichte van het staatshoofd. Koningin Wilhelmina vertegenwoordigt ons land in het front der vrije naties, naast de staatshoofden van de Ver. Staten, Engeland de Sovjet-Unie en andere Geallieerde Staten. Dat is de politieke werkelijkheid en daar hebben wij ons naar

te voegen. Hier, in 't onderdrukte land, zijn communisten naast strijders van de „Vrij Nederland” beweging voor het vuurpeleton der Nazi-moordenaars den heldendood gestorven, hier smachten vaderlandse strijders zonder onderscheid in de gevangenissen en concentratiekampen: hier gaan wij allen gebukt onder de knoet der Nazi-tyrannen. **WIJ ALLEN HEBBEN ELKAAR NODIG EN WIJ MOETEN ELKAAR VINDEN, IN HET BELANG VAN LAND EN VOLK.**

Nationale eenheid tegen de Nazi's.

En nu wat de eenheid betreft. Wat wij nodig hebben is nationale eenheid. Immers, wij voeren oorlog tegen Nazi-Duitsland met de nationale bevrijding van ons land, als doel. Om dit doel te bereiken en de strijd daarvoor in het bezette gebied tot zijn hoogtepunt op te voeren, hebben wij nationale eenheid nodig! Ook hier horen wij tegenwerpingen van sectariërs: Is dit de Godsvrede? Waar blijft de klas-senstrijd?

Neen, dit is geen Godsvrede en ook *hierbij blijft de klassenstrijd* bestaan. Doch hij heeft andere vormen aangenomen, in verhouding tot de veranderde belangen, zowel van de arbeidersklasse als van de bourgeoisie. De scheidingslijn tussen de *inwendige* tegenstellingen in ons land is thans: vóór of tegen Nazi-Duitsland.

De strijd van de arbeidersklasse richt zich tegen die groepen van de bourgeoisie die met Nazi-Duitsland samenwerken of door hun onderworpenheid Hitler's imperialistische oorlog ondersteunen. Allen, die tegen Hitler strijden en samenwerking met Nazi-Duitsland weigeren of saboteren, bevinden zich daarbij in een en hetzelfde kamp. Zij zijn natuurlijke bondgenoten, ofschoon zij, sociaal gesproken, tot verschillende klassen behoren. Het gemeenschappelijke nationale belang wijzigt radicaal de onderlinge verhouding tussen arbeiders en ondernemer tijdens de bezetting. Een voorbeeld zagen wij in Februari 1941, toen in verschillende bedrijven de arbeiders staakten, *met goedkeuring* en mede-

verking hunner directeuren, die onder andere omstandigheden niets van stakingen willen weten. Stakingen voor economische eisen richten zich tijdens de bezetting niet tegen den Nederlandsen ondernemer, die gedwongen wordt, direct of indirect, voor de oorlogvoering der Nazi's te produceren, doch zij richten zich tegen de Nazi's! Bij zulke stakingen hebben in de huidige situatie de Nederlandse ondernemers evenveel belang als de arbeiders. Zo gaat het op elk ander gebied van het economische leven. Deze verhoudingen scheppen de grondslag voor een werkelijke nationale eenheid tussen alle vaderlandslievende en vrijheidslievende Nederlanders en daarom moet zij tot den actieve werkelijkheid worden gemaakt.

Nationale eenheid en partijverschil.

Anderen zullen ook de tegenwerping maken: Waar blijven dan de partijen? Zal de nationale eenheid niet gaan ten koste van een of andere partij, zullen wij niet onze zelfstandigheid verliezen, zal de „tegenpartij” er geen zijde bij spinnen? Van rechtse zijde zal men tegenwerpen: zullen wij niet het communisme bevorderen door met de communisten samen te werken?

Armzalige, benepen politiciers, met een kleine p., die zo redeneren! Hebben wij, Nederlanders, niet genoeg ellende doorgemaakt, zullen wij nog grotere rampen moeten beleven om ons eindelijk boven dit kleine partijgedoe, deze vervloekte schotjesgeest te kunnen verheffen? Zullen wij in staat zijn, in het oog van een zo wrede en afschuwelijke vijand als het Duitse Nazi-dom, onze „partij-belangen” in engeren zin, opzij te zetten ten voordele van het grote, dringende levensbelang van ons volk, dat om eenheid schreeuwt? Wij moeten gemeenschappelijk vechten voor onze vrijheid, als Nederlanders *en alleen als Nederlanders!* Protestantse Nederlanders en Katholieke Nederlanders, liberale Nederlanders en communistische Nederlanders, sociaaldemocratische Nederlanders en weer andere Nederlanders, die nooit tot een partij behoord hebben en er misschien ook nooit toe zullen behooren. *Boven-*

dien, wat geweest is, keert niet terug. Wie zal durven beweren, dat de politieke partijen, zoals zij vóór 10 Mei bestaan hebben, weer in hun oude gedaante zullen herrijzen? Of zelfs, dat het wenselijk is, dat dit gebeurt? De oude, al te talrijke, politieke groepen en partijen waren een uitdrukking van het, sinds tientallen jaren stilstaande politieke leven in ons land. Ons volk echter is veranderd. Diepgaande wijzigingen hebben zich in de gedachtewereld der Nederlanders voltrokken. Die wijzigingen zullen ook in de toekomst hun stempel drukken op het politieke leven. Wie kan voorspellen, om een voorbeeld te noemen, dat er na de oorlog nog twee arbeiderspartijen zullen bestaan, de sociaal-democratische en de communistische, of dat de arbeiders zich in één partij zullen verenigen, wat wij van harte zouden toejuichen? Wie durft voorspellen, dat de andere partijen parlijen hun oude versnippering in stand zullen houden en hun oude gedaante en programs zullen behouden. *De oorlog schiep nieuwe verhoudingen* en deze bepalen nieuwe vormen, waarop wij thans niet vooruit behoeven te lopen. Het is in het belang van onze nationale vrijheidsstrijd *noodzakelijk*, dat tussen de vaderlandse anti-fascistische strijders *verschillen van binnenlandse politieke aard het zwijgen worden opgelegd, zolang de vijand op onze bodem staat*. Zij, die zich daartoe niet verheffen kunnen, zullen door de geschiedenis ge-oordeeld en veroordeeld worden.

De vrijheids-oorlog slaat hoge golven. De overwinning wenkt ons reeds toe. Weldra breekt de storm los, de gemeenschappelijke stormloop op alle fronten tegen het driekoppige fascistische monster. In de Stille Oceaan vindt de Nederlandse strijdkrachten paraat, om de fascisten hun begeerde koloniale buit te betwisten. Moge zij ons ook hier in Nederland bereid en voorbereid vinden!!